

SEKCIJA KOVINARJEV

OPRAVLJANJE DEJAVNOSTI V KOVINARSKI PANOGI- II.DEL

**ZAHTEVE NA PODROČJU ZAGOTAVLJANJA
VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU, POŽARNE
VARNOSTI IN VARSTVA OKOLJA, VERZIJA 01.**

Mag. Katarina Železnik Logar, Damjan Mohorko, dr. Martin
Volmajer

KAZALO VSEBINE

1. Zakonodaja na področju varnosti in zdravja pri delu	2
1.1. Uvod in nacionalna zakonodaja	2
1.2. Subjekti za katere veljajo preventivni ukrepi v podjetju in ukrepi za varno delo....	3
1.3. Ureditev delovnih prostorov, v katerih se izvaja dejavnost.....	11
2. Organi nadzora, pregledovanja in pomoči.....	13
2.1. Inšpektorat RS za delo	13
2.2. Strokovne institucije na področju varnosti in zdravja pri delu	14
2.3. Obveščanje, izobraževanje in usposabljanje.....	15
2.4. Opis dolžnosti, ki jih je potrebno izpolniti, kontrolni seznam na področju zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu.....	15
2.5. Delo na višini (montažna, vzdrževalna dela ...)	23
3. Priloge	25
3.1. Seznam obveznosti delodajalcev in samozaposlenih oseb – priloga 1	25
3.2. Primer osnutka pisnega sporazuma – priloga 2	27
4. Varstvo pred požarom.....	28
4.1. Slovenska nacionalna zakonodaja na področju varnosti in zdravja pri delu	28
4.2. Obveznosti na področju varstva pred požarom.....	28
5. Protieksplzijska zaščita.....	32
5.1. Kdaj je potrebno izvajati ukrepe protieksplzijske zaščite?.....	32
5.2. Kaj mora storiti delodajalec za zagotovitev varnega delovnega okolja v smislu protieksplzijske zaščite?	32
5.3. Kaj mora storiti delodajalec v primeru eksplozije?.....	34
6. Varstvo okolja	35
6.1. Obveznosti izvirnega povzročitelja odpadkov	35
6.2. Dolžnosti, ki jih je potrebno izpolniti pri prevozu odpadkov.....	40
6.3. Obrati za predelavo odpadkov	41
6.4. Dovoljenja za emisije snovi v zrak, vode in emisije hrupa v okolje.....	41
6.5. Organi nadzora, pregledovanja in pomoči.....	44
6.6. Kontrolni seznam.....	45
6.7. Okoljske dajatve za onesnaževanje okolja.....	46
7. Referenčne spletne strani	49

1. Zakonodaja na področju varnosti in zdravja pri delu

Evropska zakonodaja o varnosti pri delu

Na podlagi 153. člena Pogodbe o delovanju Evropske unije je bil sprejet širok nabor ukrepov Skupnosti na področju varnosti in zdravja pri delu. Evropske direktive so pravno zavezujoče in države članice jih morajo prenesti v nacionalno zakonodajo. [Evropska okvirna direktiva o varnosti in zdravju pri delu \(Direktiva 89/391 EGS\)](#) je bila sprejeta leta 1989 in je pomemben mejnik pri izboljšanju varnosti in zdravja pri delu, postavila pa je tudi temelje evropske zakonodaje o varnosti in zdravju. V vsej Evropi zagotavlja minimalne varnostne in zdravstvene zahteve, posamezne države članice pa lahko ukrepe ohranijo ali uvedejo še strožje.

1.1. Uvod in nacionalna zakonodaja

Slovenija je področju varnosti pri delu ves čas posvečala posebno pozornost, prvi zakon - Zakon o varstvu pri delu, ki je celovito urejal to področje, je bil sprejet leta 1974. V letu 1999 mu je sledil Zakon o varnosti in zdravju pri delu, temeljil pa je zlasti na konvencijah Mednarodne organizacije dela ter direktivi Evropske skupnosti 89/391 3. decembra 2011 pa je stopil v veljavo novi Zakon o varnosti in zdravju pri delu. [Zakon o varnosti in zdravju pri delu - ZVZD-1](#) določa pravice in obveznosti delodajalcev in delavcev glede zagotavljanje varnega in zdravega dela ter ukrepe, ki jih je v zvezi s tem dolžan izvesti delodajalec. Zakon se uporablja v vseh dejavnostih za vse osebe, ki so navzoče v delovnem procesu.

ZVZD-1 delodajalca zavezuje k zagotovitvi varnosti in zdravja delavcev v zvezi z delom. Tako mora zagotoviti in vzdrževati varno in zdravo delovno okolje ter poskrbeti, da delavci pri opravljanju svojega dela ne bodo izpostavljeni nevarnostim in tveganjem za poškodbe na delovnem mestu. Delodajalec se obvezuje, da bo vzpostavil učinkovit sistem za zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu ter skrbel za njegovo nemoteno delovanje. Vseskozi si mora prizadevati za izboljšanje delovnih in proizvodnih procesov, ki zagotavljajo večjo stopnjo varnosti in zdravja pri delu ter upoštevati načelo, da imajo generalni (kolektivni) ukrepi prednost pred posamičnimi (individualnimi).

1.2. Subjekti za katere veljajo preventivni ukrepi v podjetju in ukrepi za varno delo

1.2.1. Delodajalec

»Delodajalec je po definiciji ZVZD-1 oseba, ki na podlagi pogodbe o zaposlitvi zaposluje delavca. Delodajalec je tudi oseba, ki na kakršni koli drugi pravni podlagi zaposluje delavca, npr. preko podjemne pogodbe. Delodajalec je tudi kmet ali fizična oseba, ki sam ali s člani svojih gospodarstev oziroma z družinskimi člani opravlja kmetijsko, pridobitno ali drugo dejavnost, kot edini ali glavni poklic in ne zaposluje drugih oseb.

1.2.2. Delavec

Delavec je po ZVZD-1 oseba, ki pri delodajalcu opravlja delo na podlagi pogodbe o zaposlitvi. Kot delavec se šteje tudi oseba, ki na kakršni koli drugi pravni podlagi opravlja delo za delodajalca ali oseba, ki pri delodajalcu opravlja delo zaradi usposabljanja. Med delavce sodijo tudi študentje z napotnico, dijaki na praksi, pogodbe o delu itd. in tudi njim je potrebno zagotoviti pogoje za opravljanje varnega in zdravega dela.

1.2.3. Samozaposlena oseba

ZVZD-1 na novo določa status samozaposlene osebe, česar v prejšnji ureditvi nismo poznali. Med samozaposlene šteje oseba, ki opravlja pridobitno ali drugo poklicno dejavnost kot edini ali glavni poklic, pa ne zaposluje drugih delavcev in v delovni proces ne vključuje drugih oseb, kar pomeni, da ves čas dela sama. Samozaposlena oseba je odgovorna za svojo varnost in zdravje ter za varnost in zdravje drugih oseb, na katere vplivajo njena dejanja ali opustitve.

1.2.4. Pisni sporazum na skupnih deloviščih

Določbe pisnih sporazumov na skupnih deloviščih določajo obveznost delodajalcev in samozaposlenih, da na skupnih deloviščih s pisnim sporazumom določijo skupne ukrepe za zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu. Pisni sporazum je potrebno skleniti v primeru, ko delo na delovišču opravlja dvoje ali več delodajalcev ali samozaposlenih oseb. Primer pisnega sporazuma si lahko pogledate v prilogi št. 2.

1.2.5. Prijava poškodbe pri delu na delovno inšpekcijo

Delodajalec mora na **predpisanem obrazcu** (ER 8) takoj prijaviti na **Inšpektoratu Republike Slovenije za delo** (v nadaljevanju: IRSD) vsako smrtno nezgodo, vsako nezgodo pri delu, katere posledica je več kot tri dni odsotnosti delavca z dela, vsako kolektivno nezgodo pri delu in vsak nevarni pojav. Obrazci za prijavo so dostopni na spletnih

straneh Inšpektorata za delo. Povezava do navodil za izpolnjevanje obrazca in obrazec sta na voljo na spletnih straneh Inšpektorata RS za delo, na tej [povezavi](#).

1.2.6. Delodajalec kot strokovni delavec za varnost

Kdaj lahko delodajalec sam opravlja strokovne naloge s področja varnosti pri delu?

Delodajalec lahko, če je usposobljen, sam pri sebi prevzame vodenje in zagotavljanje varnosti pri delu in sam usposablja delavce za varno delo ter pripravi oceno tveganja. Ne more pa sam opravljati meritev škodljivosti v delovnem okolju in pregledovati delovne opreme. Za tovrstne strokovne naloge je potrebno imeti pridobljeno dovoljenje pristojnega ministrstva. Po ZVZD-1 se šteje, da je delodajalec usposobljen, če je odgovorna oseba delodajalca opravila splošni del strokovnega izpita iz varnosti in zdravja pri delu oziroma če je opravila prilagojeno splošno in strokovno usposabljanje v obsegu 16 ur in na način, kakor določa pravilnik, ki ureja stalno strokovno usposabljanje strokovnih delavcev (več informacij o ponudnikih in o samem usposabljanju delodajalcev je na voljo na spletnih straneh Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, na tej [povezavi](#)). Splošni del strokovnega izpita se opravlja na Upravni akademiji. Roki izpitov in dodatne informacije so na voljo na njihovih spletnih straneh na tej [povezavi](#).

1.2.7. Usposabljanje delavcev za varno delo

Delodajalec je dolžan delavca usposobiti za varno opravljanje dela ob sklenitvi delovnega razmerja, ob razporeditvi na drugo delo, ob uvajanju nove tehnologije in novih sredstev za delo ter ob spremembi v delovnem procesu, ki lahko povzroči spremembo varnosti pri delu. Usposabljanje mora biti **prilagojeno posebnostim delovnega mesta** in se izvaja po programu, ki se obnavlja in spreminja glede na nove oblike in vrste nevarnosti. Priporočamo, da se izdelata pisni program, ki naj bo potrjen s strani delodajalca. Preizkus praktične in teoretične usposobljenosti za varno delo se opravlja na delovnem mestu v obdobju, predpisanemu glede na nevarnosti za poškodbe in zdravstvene okvare. Zakon tudi določa, da delodajalec določi obvezne občasne preizkuse teoretične in praktične usposobljenosti za varno delo za delavce, ki delajo na delovnem mestu, kjer iz ocene tveganja izhaja večja nevarnost za poškodbe in zdravstvene okvare in za delovna mesta, kjer so poškodbe pri delu in zdravstvene okvare pogostejše. Rok za občasne preizkuse **ne sme biti daljši od dveh let. V kovinarski dejavnosti gre večinoma za dela, kjer obstaja nevarnost nastanka poškodb in poklicnih bolezni, zato rok za preverjanje znanja ne sme biti daljši od dveh let. Ta rok se v piše v oceno tveganja.**

1.2.8. Pregledi in preizkusi delovne opreme, mehanske nevarnosti

V kovinarski dejavnosti se uporablja različna delovna oprema in naprave (rezkalno-obdelovalni stroji, brusilni stroji, stružnice, vrtalni stroji, peskalni stroji, dvigala, ročno orodje, ...), ki ob nepravilni uporabi lahko predstavljajo nevarnosti za nastanek poškodb pri delavcih.

Delodajalec je po [Pravilniku o varnosti in zdravju pri uporabi delovne opreme](#) dolžan zagotoviti pregled le te, in sicer po namestitvi in pred prvim zagonom, po premestitvi in nato v rokih, ki jih predpisuje zakonodaja. To obdobje je najmanj vsake 3 leta oz. lahko tudi pogostejše, če je proizvajalec tako določil. Oprema mora imeti oznake CE, ki označuje skladnost izdelka z evropsko zakonodajo na področju varnosti. Z namestitvijo oznake CE na izdelek proizvajalec (ali distributer) prevzame polno odgovornost za to, da je izdelek skladen z vsemi zakonskimi zahtevami in standardi.

Med delovno opremo se šteje vsak stroj, aparat, naprava ali druga oprema, ki se uporablja pri delu. Pomembno je, da so delavci, ki to delovno opremo uporabljajo, seznanjeni in poučeni o pravilni uporabi le te (posebej pozorni moramo biti ob zaposlovanju novih delavcev, namestitvi nove delovne opreme, ...). Na voljo morajo biti tudi navodila za varno delo, s katerimi morajo biti delavci seznanjeni. Delovna oprema mora biti opremljena z signalnimi in opozorilnimi napravami za opozarjanje na preteče nevarne dogodke (npr. zagon stroja, ...) ter imeti vse zahtevane oznake, znake in pisna opozorila za varno delo. Nepravilna uporaba, nepoučenost, pomanjkljiva uporaba osebne varovalne opreme in uporaba delovne opreme, ki ni varna, lahko povzroči nastanek poškodb, pri rezilih: ureznine, odreze, gibljivih delih: udarce, trenje, emisije prahu lahko povzročijo težave z dihanjem, eksplozije, zmanjšanje preglednosti, poškodbe oči pri varjenju z laserji, ...

Nekaj primerov nevarnih situacij, ki lahko zmanjšajo varno izvajanje dela, primer: odzemanje obdelovancev pri stiskalnici: delo v bližini gibljivih delov, izpostavljenost hrupu, izmet delov, ...

Pri uporabi ročne delovne opreme na električni pogon v vlažnih prostorih, v prostorih z vlažnimi prstenimi ali kovinskimi podi in na prostem, ko dežuje, ko je megleno ali sneži oziroma v podobnih razmerah, ko je električna prevodnost večja oziroma električni upor telesa manjši, mora delodajalec izvesti ukrepe za varovanje pred udarom električnega toka (npr.: varnostna mala napetost, transformator za galvansko ločevanje) in dopolnilne varnostne ukrepe (npr.: gumijaste rokavice, gumijasti škornji, gumijaste preproge).

1.2.9. Zahteve za uporabo lestev

Kadar dela na višini ni mogoče varno in ergonomsko ustrezno opraviti s primerne površine, mora delodajalec zagotoviti izbiro take delovne opreme, s katero je možno najprimerneje zagotoviti in ohraniti varne delovne razmere. Delodajalec mora zagotoviti, da se na delovnih mestih uporabijo lestve za delo na višini le v primeru, ko uporaba druge varnejše delovne opreme ni upravičena zaradi majhnega tveganja ali kratkotrajnosti uporabe oziroma značilnosti delovišča, ki jih delodajalec ne more spremeniti.

Delodajalec mora zagotoviti, da se lestve lahko postavijo tako, da so med uporabo stabilne. Prenosne lestve morajo stati na stabilni, trdni, ustrezno veliki, nepremakljivi podlagi tako, da so prečke v vodoravnem položaju. Viseče lestve morajo biti pritrjene varno in, razen vrvnih lestev, tako da jih ni mogoče enostavno premestiti ter da ne nihajo. Uporabljene lestve morajo ustrezati navedenim standardom, biti morajo brezhibne, pred uporabo pa se morajo pregledati.

1.2.10. Pregledi, meritve in preiskave ekoloških pogojev dela na delovnih mestih

Ekološke meritve (mikroklima - hitrost gibanja zraka, relativna vlažnost in temperatura, razsvetljava - meritve osvetljenosti delovnega mesta), meritve hrupa v delovnem okolju in meritve drugih škodljivosti v delovnem okolju je delodajalec dolžan izvajati periodično, v rokih, ki so določeni v oceni tveganja. V kovinarskih delavnicah je zlasti lahko problematičen hrup. Navedene meritve lahko izvajajo le pooblaščen organizacije z dovoljenjem ministrstva, ki po opravljenih pregledih izdajo poročilo in zapisnik.

1.2.11. Električna - Periodični pregledi in meritve inštalacij priključkov in stikal

Glej v točki 2.4.1.3.

1.2.12. Uporaba osebne varovalne opreme

Če je pri delu predpisana uporaba osebne varovalne opreme, jo mora delodajalec delavcu zagotoviti. Osebna varovalna oprema (v nadaljevanju: OVO) je sicer zadnji možen varnostni ukrep pri zagotavljanju varnega dela, v primerih, ko delodajalec tveganj ne more omejiti s tehničnimi sredstvi kolektivnega varstva ali z ustrezno organizacijo dela. Osebna varovalna oprema mora biti delavcem na voljo brezplačno. Osebna varovalna oprema mora ustrezati naslednjim zahtevam:

- oblikovana in izdelana mora biti v skladu s predpisi

- izdelana mora biti namensko, tako da delavca varuje pred pričakovanimi tveganji in da uporaba ne povzroča morebitnih tveganj za varnost pri delu
- ustrezati mora dejanskim razmeram na delovnem mestu
- ustrezati mora specifičnim ergonomskim potrebam in zdravstvenemu stanju delavca
- izdelana mora biti tako, da si jo delavec pravilno prilagodi na enostaven način.

Zakonodaja, ki določa pogoje pod katerimi se lahko OVO daje v promet in uporabo, je določena v [Uredbi EU 2016/425 Evropskega parlamenta o osebni varovalni opremi](#) in [Uredbi o izvajanju Uredbe \(EU\) o osebni varovalni opremi](#).

Uredba o osebni varovalni opremi OVO razporeja v tri kategorije, glede na resnost poškodb, do katerih lahko pride zaradi izpostavljenosti nevarnostim:

1. **Kategorija I** vključuje izključno naslednje minimalne nevarnosti, kot so:
 - ✓ površinske mehanske poškodbe;
 - ✓ stik s čistilnimi sredstvi z blagim delovanjem ali dolgotrajen stik z vodo;
 - ✓ stik z vročimi površinami, ki ne presegajo 50°C;
 - ✓ poškodbe oči zaradi izpostavljenosti sončni svetlobi (razen med opazovanjem sonca);
 - ✓ atmosferske pogoje, ki niso ekstremni
2. **Kategorija II** vključuje nevarnosti, ki niso navedene v kategorijah I in III
3. **Kategorija III** vključuje izključno nevarnosti, ki lahko povzročijo zelo hude posledice, kot je smrt ali trajna okvara zdravja, v zvezi s snovmi in mešanici, ki so nevarne za zdravje:
 - ✓ atmosferami, v katerih primanjkuje kisika;
 - ✓ škodljivimi biološkimi dejavniki;
 - ✓ ionizirajočim sevanjem;
 - ✓ okolji z visoko temperaturo, katerih učinki so primerljivi s tistimi pri temperaturi zraka najmanj 100°C;
 - ✓ okolji z nizko temperaturo, katerih učinki so primerljivi s tistimi pri temperaturi zraka – 50°C ali manj;
 - ✓ padci z višine;
 - ✓ električnimi udari in delom na napeljavah pod napetostjo;
 - ✓ utopitvami;
 - ✓ urezninami z ročno verižno žago;
 - ✓ visokotlačnimi curki;
 - ✓ strelnimi ranami ali vbodi z nožem;
 - ✓ škodljivim hrupom.

Proizvajalec ali uvoznik je dolžan označiti vsak kos OVO z oznako CE, sestaviti tehnično dokumentacijo in izjavo o skladnosti, OVO pa mora ustrezati bistvenim varnostnim in zdravstvenim zahtevam. Navodila in informacije proizvajalca ter izjava EU o skladnosti morajo biti pripravljene v slovenskem jeziku ali pa v slovenski jezik prevedene.

Kjer proizvajalec pri izdelavi osebne varovalne opreme upošteva določen harmonizirani evropski standard, mora le tega označiti s podatki, ki so navedeni v standardu. Vsak posamezni standard navaja podatke za artikle osebne varovalne opreme, kot so na primer podatki o številki standarda, identifikaciji proizvajalca ali številki modela, datuma proizvodnje in/ali datum zastaranja, klasifikacija razreda, stran namestitve, dodatne oznake - kjer je predvideno, usklajenih piktogramov ali ideogramov, simboli - če so predvideni in podobno.

Primer: uporaba zaščitnih očal pri varjenju, za zaščito oči pred varilsko svetlobo in letečimi delci, standard EN 166, EN 169.

Na delovnem mestu kovinarja se pogosto uporablja naslednjo osebno varovalno opremo:

- varovalno obutev na deloviščih, kjer lahko predmeti padejo na nogo ali so na tleh žebliji, ki jih lahko pohodimo,
- osebno varovalno opremo za varovanje dihal v primeru brušenja, brizganja in razmaščevanja,
- osebno varovalno opremo za varovanje sluha pri delu s stroji ali orodij,
- ščit za obraz in predpasnik za varjenje in rezanje,
- varovalno čelado za varovanje glave,
- osebno varovalno opremo za varovanje oči v primeru prahu, brizganja ali brušenja,
- delovna oblačila, npr. delovni kombinezon, oblačila, prilagojena vremenu (npr. za hladno vreme),
- rokavice v primeru izpostavljenosti rok,
- varnostni jopič ali odsevna oblačila pri delih, kjer se zahteva dobra vidljivost delavcev.

Vse osebe, ki se iz kakršnegakoli vzroka mudijo na delovišču, kjer obstaja možnost padca predmetov na glavo, padca v globino, večjo od 1 m ali udarca v glavo ob oviro v prostoru, ali je v varnostnem načrtu ugotovljena možnost za poškodbo glave zaradi drugih vzrokov, morajo nositi varovalno čelado.

1.2.13. Uporaba nevarnih snovi

Nevarne snovi so vse tiste, ki lahko zaradi fizikalnih, kemijskih ali bioloških škodljivosti povzročijo poškodbe ali zdravstvene okvare in so opredeljene kot nevarne v posebnih predpisih. ZVZD-1 določa, da sme delodajalec dati nevarne kemične snovi v uporabo le, če

so opremljene z varnostnim listom (v nadaljevanju: VL) in so zagotovljeni vsi ukrepi, ki izhajajo iz varnostnega lista.

Tudi v dejavnosti kovinarstva se lahko uporabljajo nevarne kemične snovi (npr. sredstva za razmaščevanje, emulzije ipd.), zato se je potrebno seznaniti z nevarnimi lastnostmi in potrebnimi ukrepi za varno delo.

Kaj določa ZVDZ-1 v primeru uporabe nevarnih snovi?

Delodajalec sme dati nevarne kemične snovi v uporabo delavcem le, če so opremljene z VL, v katerem so navedeni vsi varnostno-tehnični podatki, pomembni za ocenjevanje tveganja pri delu s temi snovmi, in če so zagotovljeni vsi varnostni ukrepi, ki izhajajo iz VL. Varnostni list je ob prvi dobavi in ob spremembah dolžan predložiti dobavitelj snovi.

Delodajalec mora delovna mesta in sredstva za delo opremiti z znaki za obvestila in za nevarnost ter z navodili za varno delo v skladu s posebnimi predpisi. (npr. nalepke na embalaži v slovenskem jeziku)

Uporaba razkužil v času povečanih okužb z virusom SARS CoV-2

Za razkuževanje rok in površin se lahko uporabljajo le razkužila, za katera so podjetja, ki so proizvajalci ali uvozniki pred dajanjem na trg in uporabo zanje pridobila dovoljenje Urada RS za kemikalije in zagotovila ustrezne informacije za varno uporabo. Če razkužila kupujete v Sloveniji, je obveznost prijave moral izpolniti dobavitelj. Poklicni uporabniki morajo od dobaviteljev pridobiti **varnostni list v slovenskem jeziku** in z njegovo vsebino seznaniti svoje delavce.

Več informacij o nevarnih snoveh lahko najdete tudi na spletnih straneh [Urada RS za kemikalije](#).

1.2.14. Shranjevanje dokumentacije s področja varnosti pri delu

Vso dokumentacijo s področja varnosti in zdravja pri delu je delodajalec dolžan trajno hraniti.

1.2.15. Zdravstveni pregledi pri izvajalcu medicine dela

Delodajalec mora delavcem zagotoviti zdravstvene preglede (predhodni preventivni zdravstveni pregledi, usmerjeni obdobjni preventivni zdravstveni pregledi, drugi usmerjeni preventivni zdravstveni pregledi). Delodajalec je dolžan zagotoviti, da preventivne zdravstvene preglede izvaja pooblaščen izvajalec medicine dela (zdravnik medicine dela, prometa in športa). Podrobneje zahteve določa [Pravilnik o preventivnih zdravstvenih pregledih delavcev](#). Če mora delavec na konkretnem delovnem mestu izpolnjevati posebne zdravstvene zahteve, je le te delodajalec dolžan določiti v oceni tveganja **na podlagi izdelane strokovne ocene izvajalca medicine dela (npr. za opravljanje dela na višini)**. Vsebina in obseg zdravstvenih pregledov sta odvisna od opredeljenih posebnih zdravstvenih zahtev za opravljanje konkretnega dela ali od ugotovljenih tveganj na konkretnem delovnem mestu.

Predhodni pregled se opravlja pred prvo zaposlitvijo zaradi ugotovitve kandidatove zdravstvene zmožnosti za opravljanje dela.

Na ciljane-specialne preglede se delavce napoti v posebnih primerih, npr. sum na zlorabo alkohola, prepovedanih drog ipd. Obdobjni zdravstveni pregledi se opravljajo v obdobju enega do pet let. Pogostost opravljanja pregledov je odvisna od nevarnosti za poškodbe na delovnem mestu in za nastanek poklicnih bolezni. Izvajalec medicine dela delodajalcu posreduje oceno preventivnega zdravstvenega pregleda ter ob tem izda zdravniško spričevalo.

Pregledi samozaposlenih oseb

ZVZD-1 izrecno ne določa, da mora samozaposlena oseba opraviti zdravstveni pregled na medicini dela. Na Inšpektoratu RS za delo pa opozarjajo, da je glede na prisotne nevarnosti, ki lahko obstajajo pri izvajanju dela samozaposlene osebe in čeprav to ni nikjer neposredno zapisano in zahtevano, ravno tako smiselno, da samozaposlena oseba opravi zdravstveni pregled pri izvajalcu medicine dela.

Prva pomoč

Delodajalec mora zagotoviti, da je v delovnem procesu, v vsaki krajevno ločeni enoti in vsaki delovni izmeni prisoten vsaj en delavec, ki je usposobljen za izvajanje prve pomoči. Usposabljanje se lahko opravlja samo pri Rdečem križu Slovenije. Delodajalec mora zagotoviti, da je na vsakih 50 zaposlenih delavcev oz. če gre za nevarnejša dela na 20 delavcev (upoštevati tudi število drugih oseb, ki so običajno navzoče) oz. na vsako delovno enoto na razpolago vsaj ena omarica za prvo pomoč. Na omarici za prvo pomoč morajo biti navedene pomembne številke (podatki osebe usposobljene za nudenje prve pomoči,

pooblaščen zdravnik, najbližji zdravstveni dom, policija, ...). Potrebno vsebino omarice določa pravilnik, dostop do omarice pa mora biti vedno prost!

Podrobnejše zahteve so določene v [Pravilniku o organizaciji, materialu in opremi za prvo pomoč na delovnem mestu](#).

1.3. Ureditev delovnih prostorov, v katerih se izvaja dejavnost

Pred pričetkom opravljanja dejavnosti je potrebno pridobiti ustrezna dovoljenja za opravljanje dejavnosti. Dovoljenja se razlikujejo glede na glavno dejavnost, ki jo bo podjetnik opravljal. V kolikor želi obrtnik imeti poslovne prostore doma, v sklopu svojega stanovanja oziroma stanovanjske hiše, je za to potrebno urediti spremembo namembnosti iz stanovanjskega v poslovni prostor. V tem primeru je običajno potrebno pridobiti novo gradbeno dovoljenje, nato inšpekcijske službe Upravne enote pregledajo prostor (tehnične, gradbene, prometne in druge omejitve) in izdajo uporabno dovoljenje za poslovni prostor za določeno vrsto dejavnosti. Za proizvodno dejavnost je za prostor potrebno imeti uporabno dovoljenje, zato naj se že pred najemom ali nakupom nepremičnine ali objekta preveri, če morda že obstaja dovoljenje za uporabo v poslovne namene, kar pomeni, da je poslovanje z določeno dejavnostjo v poslovnem prostoru mogoče takoj po prevzemu. Priporočamo, da se obrnejo tudi na pristojno Upravno enoto, na Oddelek za okolje in prostor. Priporočamo, da se pred nakupom ali najemom pozanimate, če obstoječi občinski prostorski načrti dopuščajo izvajanje želene dejavnosti na območju, kjer so oz. bodo poslovni prostori.

Pogoji za ureditev delovnih mest zaradi omejitev v sklopu varnosti pri delu so predpisani v [Pravilniku o zahtevah za zagotavljanje varnosti in zdravja delavcev na delovnih mestih](#).

Pravilnik podrobno določa zahteve v zvezi z delovnimi mesti, ki morajo biti urejena tako, da nista ogrožena varnosti in zdravje delavcev pri delu. Navedene zahteve veljajo za delovne prostore v objektih, v primerih, ko se opravljajo dela na začasnih in premičnih gradbiščih pa je potrebno upoštevati zahteve [Uredbe o zagotavljanju varnosti in zdravja pri delu na začasnih in premičnih gradbiščih](#), ki so navedene v poglavju 3. Kadar se dela opravljajo pri drugem delodajalcu, pa je potrebno obvezno skleniti pisni sporazum (glej poglavje 4.2).

V nadaljevanju navajamo nekaj pomembnejših zahtev glede ureditve delovnih mest iz Pravilnika o zahtevah za zagotavljanje varnosti in zdravja delavcev na delovnih mestih:

- stabilnost in trdnost objekta glede na naravo dejavnosti,
- načrtovanje in izvedba električnih instalacij ter varovanje pred tveganji, ki jih povzroča posredni ali neposredni stik z deli električnih instalacij,

- zagotavljanje zadostnih količin svežega zraka glede na delovne postopke in fizične obremenitve delavcev pri delu, čiščenje in vzdrževanje prezračevalnih naprav, s katerimi se prezračuje delovne prostore,
- zagotavljanje ustreznih temperatur zraka v delovnih prostorih glede na naravo dela in fizične obremenitve delavcev pri delu. Temperatura zraka v delovnih prostorih ne sme presegati +28°C. Izjema so tako imenovani vroči delovni prostori, kjer temperatura zraka lahko preseže +28°C, vendar mora delodajalec v tem primeru poskrbeti, da temperatura zraka v pomožnih prostorih, hodnikih in stopniščih, ki so v povezavi z vročimi delovnimi prostori, ni višja od +20°C.
- osvetlitev delovnih prostorov je praviloma z naravno svetlobo. Razpored, velikost, število in kakovost površin za osvetljevanje z naravno svetlobo mora zagotoviti osvetljenost delovnih mest v skladu s standardi, delavcem pa vidni stik z okoljem. Velikost površin za osvetljevanje delovnih mest z naravno svetlobo v posameznem delovnem prostoru mora znašati najmanj 1/8 talne površine prostora. Prozorna površina posameznega okna mora, v odvisnosti od globine prostora, znašati najmanj:
 - a) 1 m² pri globini prostora do 4 m;
 - b) 1,5 m² pri globini prostora nad 4 m.
 Višina in širina okna morata znašati najmanj 1 m. Višina spodnjega roba okna oziroma parapet ne sme biti višji od 1,5 m.
- osvetljenost delovnih mest, ki jo zagotavlja umetna razsvetljava, mora ustrezati vidnim zahtevam delavcev pri delu na takšnih delovnih mestih, delodajalec je dolžan upoštevati določila slovenskih standardov za razsvetljava na delovnih mestih. Na stalnih delovnih mestih mora znašati osvetljenost **najmanj 200 luks**. Delovna mesta, na katerih delavci opravljajo dela z večjimi vidnimi zahtevami, mora delodajalec opremiti z dodatno lokalno razsvetljava.
- delodajalec mora zagotoviti, da so delovni prostori za primer izpada umetne razsvetljave, opremljeni tudi z zasilno razsvetljava, če bi bila zaradi izpada ogrožena varnost in zdravje delavcev v takšnih prostorih.
- tla v delovnih prostorih ne smejo imeti izboklin, lukenj ali podobnih neravnin. Obloge pohodnih površin morajo biti trdne in pritrjene, odporne pred obrabo in gladke, vendar na njih ne sme drseti. Če so nivoji tal delovnega prostora različni, mora delodajalec prehode med nivoji označiti. (z rumeno-črnim trakom)
- toplotna izolacija tal, sten, stropov in streh delovnih prostorov, pri čemer mora delodajalec upoštevati vrsto dela in fizično aktivnost delavcev pri delu.

- poti za gibanje delavcev in drugih oseb ter prometne poti morajo biti dovolj široke, da omogočajo pešcem in vozilom varno gibanje. Če vozila vozijo po isti poti, ki jo uporabljajo tudi pešci, mora biti na obeh straneh pot za pešce minimalne širine 0,5 m.
- delovni prostori morajo takšno površino, da delavcem omogoča neovirano gibanje in opravljanje dela brez tveganj za varnost in zdravje. Delovni prostor mora imeti vsaj 8 m² osnovne površine.
- delodajalec mora vsakemu delavcu na delovnem mestu zagotoviti prosto talno površino, ki mu omogoča neovirano gibanje pri delu in ki znaša najmanj 2 m². Kadar to zaradi posebnosti delovnega mesta ne more biti izpolnjeno, je treba delavcu omogočiti prosto gibanje v bližini delovnega mesta.
- delodajalec mora zagotoviti, da svetla višina delovnega prostora znaša vsaj:
 - a) 2,50 m, če je osnovna površina prostora manjša od 50 m²;
 - b) 2,75 m, če je osnovna površina prostora večja od 50 m²;
 - c) 3 m, če je osnovna površina prostora večja od 100 m²;
 - d) 3,25 m, če je osnovna površina prostora večja od 2000 m².

V prostorih s poševnim stropom nad delovnimi mesti in prometnimi potmi svetla višina prostora na nobenem mestu ne sme biti manjša kot 2,5 m.

2. Organi nadzora, pregledovanja in pomoči

2.1. Inšpektorat RS za delo

Inšpektorat RS za delo opravlja nadzor nad izvajanjem zakonodaje na področju varnosti delavcev pri delu, če s posebnimi predpisi ni drugače določeno. Inšpekcijsko nadzorstvo s področja varnosti in zdravja pri delu obsega neposredno kontrolo objektov in delovnih prostorov, delovnih mest, ugotavljanje pogojev za delo v prostorih in na deloviščih, ustreznost sredstev za delo (strojev, orodij, opreme), osebne varovalne opreme, izvajanje zdravstvenih pregledov, mikroklimatske razmere, itd.

Ukrepi inšpektorja za delo

V primerih, da inšpektor pri opravljanju nadzorstva ugotovi, da je kršen zakon ali drug predpis oziroma akt, katerega izvajanje nadzoruje, ima pravico in dolžnost, da odredi ukrepe za odpravo nepravilnosti in pomanjkljivosti v roku, ki ga sam določi, izvesti postopke v skladu z zakonom o prekrških, podati kazensko ovadbo za kaznivo dejanje, ki se preganja po uradni dolžnosti, predlagati pristojnemu organu sprejem ukrepov, odrediti druge ukrepe in opraviti dejanja, za katere je pooblaščen z zakonom ali drugim predpisom. Če inšpektor ugotovi, da si je zavezanec pridobil s storitvijo kaznivega dejanja ali prekrška premoženjsko korist,

pristojnemu organu predlaga njen odvzem. Če ugotovi kršitev zakona ali predpisa, katerega izvajanje nadzoruje druga inšpekcija, sam ugotovi dejansko stanje, sestavi zapisnik in ga skupaj s predlogom za ukrepanje posreduje pristojni inšpekciji.

Zakon določa tudi posebne ukrepe inšpektorjev (začasna prepoved opravljanja dejavnosti, odvzem predmetov, dokumentacije), ukrepe povezane s prepovedjo opravljanja dejavnosti in ukrepe za varovanje pravic drugih oseb.

Strokovna pomoč

Inšpektorat daje delodajalcem in delavcem strokovno pomoč v zvezi z uresničevanjem zakonov in drugih predpisov, kolektivnih pogodb ter splošnih aktov iz svoje pristojnosti. V kolikor se boste odločili za zastavljanje vprašanj inšpektoratu, priporočamo, da to storite pisno, [povezava na spletne strani inšpektorata](#).

Inšpektorat RS za delo je poleg svoje temeljne naloge, prevzel tudi vlogo prekrškovnega organa. Inšpektorji za delo, ki opravljajo redne naloge inšpekcijskega nadzora v primeru ugotovljenih prekrškov, hkrati vodijo tudi postopek o prekršku. Inšpektorji tako ne samo odkrivajo prekrške, temveč o njih tudi odločajo.

2.2. Strokovne institucije na področju varnosti in zdravja pri delu

Strokovne naloge na področju varnosti in zdravja pri delu opravljajo osebe, ki izpolnjujejo pogoje, ki jih določa ZVZD-1 in podzakonski akti. Seznam podjetij z dovoljenjem za delo je razviden v vpisniku o dovoljenjih za opravljanje strokovnih nalog varnosti pri delu na spletnih straneh Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, na tej [povezavi](#).

2.2.1. Strokovni delavci za varnost pri delu

Kadar delodajalec strokovne naloge iz varstva in zdravja pri delu ne more zagotoviti s svojimi strokovnimi delavci, lahko opravljanje teh nalog poveri zunanjim strokovnim delavcem oz. službam, ki so ustrezno usposobljene in razpolagajo z dovoljenji za delo, kot je navedeno v točki 2.2.

2.2.2. Izvajalec medicine dela

Glejte opis v točki točko 1.2.15.

2.3. Obveščanje, izobraževanje in usposabljanje

2.3.1. Obveščanje

Delodajalci in delavci oziroma njihovi predstavniki se morajo o vprašanih varnosti in zdravja pri delu medsebojno obveščati, skupno posvetovati ter soodločati v skladu zahtevami ZVZD-1 in predpisi o sodelovanju delavcev pri upravljanju.

Delodajalec mora delavce obveščati o varnem in zdravem delu tako, da izdaja pisna obvestila in navodila. V izjemnih primerih, kadar jim grozi neposredna nevarnost za življenje in zdravje, so obvestila in navodila lahko tudi ustna. Delavce mora seznaniti z vrstami nevarnosti v delovnem okolju in na delovnem mestu, o varnostnih ukrepih, potrebnih za preprečevanje nevarnosti in zmanjšanje škodljivih posledic, o delavcih, zadolženih za izvajanje ukrepov prve pomoči, ter delavcih oziroma pooblaščenih osebah po posebnih predpisih, zadolženih za izvajanje ukrepov požarnega varstva in evakuacije. Delodajalec mora zagotoviti obveščenost nosečih delavk, mladih in starejših delavcev ter delavcev z zmanjšano delovno zmožnostjo o rezultatih ocenjevanja tveganja ter o ukrepih delodajalca za varnost in zdravje teh delavcev pri delu.

Delodajalec je dolžan zagotoviti, da imajo na mesto, na katerem prete neposredna in neizogibna nevarnost, dostop le delavci, ki so za delo na takem mestu dobili njegova posebna navodila. Delodajalec, pri katerem na podlagi pogodbe opravljajo delo delavci drugega delodajalca, mora poskrbeti, da ti prejmejo vse informacije o tveganjih za varnost in zdravje pri delu, vključno z izjavo o varnosti, kakor tudi informacije o delavcih, ki so določeni za prvo pomoč, ter o delavcih oziroma pooblaščenih osebah po posebnih predpisih, zadolženih za izvajanje ukrepov požarnega varstva in evakuacije.

2.4. Opis dolžnosti, ki jih je potrebno izpolniti, kontrolni seznam na področju zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu

2.4.1. Obveznosti delodajalca

Obveznosti, ki jih mora delodajalec zagotoviti za varno in zdravo delo:

- poveriti opravljanje nalog varnosti pri delu strokovnemu delavcu;
- izdelati in sprejeti izjavo o varnosti z oceno tveganja ter jo dopolnjevati v primeru nove delovne nevarnosti oz. ob spremembi ravni tveganja;
- določiti izvajalca medicine dela in ukrepe za zagotavljanje prve pomoči;
- zagotavljati zdravstvene preglede delavcev;
- sprejeti ukrepe požarnega varstva in evakuacije;

- usposabljanje za varno in zdravo delo;
- izdajati navodila za varno delo;
- zagotavljati varno delovno okolje ter delovno in varovalno opremo;
- obveščati inšpekcijo za delo, ko je to potrebno.

Izjava o varnosti z oceno tveganja

Izjava o varnosti je dokument, ki ga mora izdelati in sprejeti vsak delodajalec. Izjavo o varnosti z oceno tveganja je potrebno izdelati v pisni obliki, delodajalec pa mora zagotavljati njeno aktualnost in ažurnost. Nadaljnje mora v izjavi delodajalec določiti tudi **posebne zdravstvene zahteve**, ki jih morajo delavci izpolnjevati za določeno delo, seveda skupaj z izvajalcem medicine dela. Delodajalčeva dolžnost je tudi, da k pisni oceni tveganja priloži zapisnik o posvetovanju z delavci oziroma njihovimi predstavniki, kot dokaz, da so bili zaposleni vključeni v izdelavo dokumentacije. Izvajalec medicine dela izdelava tudi zdravstveno analizo delovnih mest.

Kdo lahko izdelava oceno tveganja?

Oceno tveganja lahko delodajalec izdelava sam, vendar le v primeru, da izpolnjuje pogoje, katere določa Zakon o varnosti in zdravju pri delu, na način kot je določeno v točki 1.2.6. Sicer pa jo izdelava organizacija, ki ima pridobljeno dovoljenje za izvajanje strokovnih nalog.

Revizija izjave o varnosti z oceno tveganja se izvede takrat, ko obstoječi preventivni ukrepi varovanja niso zadostni oziroma niso več ustrezni, ko se spremenijo podatki, na katerih je ocenjevanje temeljilo, obstajajo možnosti in načini za izpopolnitev oziroma dopolnitev ocenjevanja.

OIRA - OCENJEVANJE TVEGANJA

Samozaposlene osebe lahko oceno tveganja izdelava s pomočjo brezplačne spletne aplikacije Oira. Izdelana je tudi spletna aplikacija za dejavnost kovinarstva, dostopna na spletnih straneh [Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti](#). Za uporabo orodja je potrebna predhodna registracija.

Ocena tveganja za delo z nevarnimi snovmi

Izdelava ocene tveganja na delovnih mestih, kjer so prisotne nevarne kemične snovi

Delodajalec mora pred pričetkom izvajanja dejavnosti ugotoviti ali so na delovnem mestu prisotne nevarne kemične snovi. Če se ugotovi njihova prisotnost, je potrebno oceniti tveganje za varnost in zdravje delavcev, ki ga predstavlja prisotnost kemičnih snovi na delovnem mestu. Zakonske podlage so navedene v [Pravilniku o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti kemičnim snovem pri delu](#)

Popis obveznosti delodajalca v primeru uporabe nevarnih kemičnih snovi:

- identifikacija in popis vseh kemičnih snovi

- kemična ocena tveganja
- spremljanje obremenjenosti delovnega okolja – meritve kemijskih škodljivosti na delovnem mestu
- določitev ukrepov varnosti in zdravja pri delu
- zdravstveni nadzor delavcev, biološki monitoring in vodenje evidenc
- preverjanje ustreznosti ukrepov varnosti in zdravja pri delu, skladnost omejitev pri delavcih z omejitvami
- obvladovanje sprememb - skladnost z dejanskim stanjem.

Delodajalec pri kemijski oceni tveganja upošteva:

- nevarne lastnosti kemičnih snovi
- podatke o varnosti in zdravju, ki jih priskrbi dobavitelj (na primer ustrezne varnostne liste)
- raven, vrsto in trajanje izpostavljenosti
- količino kemičnih snovi
- druge okoliščine pri delu s kemičnimi snovmi
- mejne vrednosti za poklicno izpostavljenost ter biološke mejne vrednosti
- učinek preventivnih ukrepov, ki so ali bodo sprejeti
- rezultate že uvedenega zdravstvenega nadzora, če so na razpolago.

Delodajalec mora pri oceni tveganja upoštevati tudi druge aktivnosti na delovnem mestu, na primer vzdrževanje, pri katerih je možno pričakovati večjo izpostavljenost, kakor tudi druge vzroke, zaradi katerih lahko pride do škodljivih učinkov na zdravje in varnost delavcev potem, ko so že bili sprejeti in izvedeni vsi tehnični ukrepi.

Revizija-dopolnitev ocene tveganja zaradi bioloških dejavnikov

V preteklosti se biološkim dejavnikom v delovnem okolju ni posvečalo pretirane pozornosti, zaradi vsesplošne razširjenosti virusa SARS CoV-2 in dopolnitve zakonodaje, pa je potrebno tudi v delovnem okolju izvajati določene ukrepe. S 3.6.2020 je bil virus SARS-CoV-2 uvrščen v seznam bioloških dejavnikov v [Direktivo o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti biološkim dejavnikom pri delu](#) (človeški patogen iz rizične skupine 3), za katere je znano, da okužijo ljudi. V mesecu novembru 2020 je direktivi sledil še nacionalni [Pravilnik o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti biološkim dejavnikom pri delu](#), ki določa minimalne zahteve za zagotavljanje varnosti in zdravja delavcev pred tveganji, ki so posledica ali so lahko posledica vpliva bioloških dejavnikov pri delu, kakor tudi ukrepe za preprečevanje takšnih tveganj. V aktualni situaciji namreč ukrepi, ki jih delodajalec zagotavlja na podlagi obstoječe ocene tveganj delovnih mest praviloma ne zadostujejo. Zato je potrebno sprejeti in izvajati dodatne ukrepe, s katerimi delodajalci v največji možni meri zagotavljajo varno in zdravo delo delavcem v danih okoliščinah. Pri tem so lahko v pomoč priporočila [Nacionalnega inštituta za javno zdravje](#), [Združenja za medicino dela](#), [Kliničnega](#)

[inštituta za medicino dela, prometa in športa](#) in drugih pristojnih inštitucij. Dopolniti je potrebno tudi oceno tveganja in sprejeti vse potrebne ukrepe za zaščito zaposlenih. Samozaposleni lahko oceno tveganja izdelajo z uporabo brezplačne spletne aplikacije [Oira](#).

2.4.1.1. Delovna oprema

Delodajalec mora zagotoviti, da delovno opremo po namestitvi in pred prvim zagonom, ali po premestitvi na drugo delovno mesto, pregleda pristojna oseba, ki izda potrdilo, iz katerega je razvidno, da je delovna oprema pravilno nameščena in da deluje v skladu s predpisi.

Nevarni deli delovne opreme morajo biti ustrezno zavarovani z varovali ali varovalnimi napravami.

Delavci morajo biti usposobljeni za varno delo z delovno opremo in njenimi deli in seznanjeni z navodili za varno delo ter varno čiščenje delovne opreme.

Na podlagi ZVZD-1 delodajalec z obdobjimi pregledi in preizkusi delovne opreme preverja skladnost opreme s predpisi o varnostjo in zdravju pri delu ter zagotavlja uporabo varne delovne opreme. Delovna oprema ob pravilni uporabi ne sme povzročati nepredvidenih nevarnosti in škodljivosti.

Delovna oprema je na podlagi [Pravilnika o varnosti in zdravju pri uporabi delovne opreme](#) vsak stroj aparat, orodje, naprava in druga oprema, ki se uporablja pri delu. Uporaba delovne opreme je vsaka dejavnost, pri kateri se uporablja delovna oprema, kot npr. zagon, uporaba in ustavitve opreme, njen transport, popravilo, vzdrževanje, sprememba, ki ne spreminja funkcionalnih lastnosti delovne opreme, strežba, servisiranje ter čiščenje.

Omenjeni pravilnik določa, da mora delodajalec pridobiti in hraniti dokumentacijo, iz katere je razvidno, da delovna oprema ustreza predpisanim varnostnim in zdravstvenim zahtevam.

Dokumentacija o delovni opremi se mora hraniti trajno.

Delodajalec mora skladno z navodili proizvajalca sestaviti in priključiti delovno opremo. Po namestitvi/ali po premestitvi na drugo mesto oz. pred prvim zagonom mora delodajalec zagotoviti prvi pregled delovne opreme s strani pristojnih oseb (organizacija z dovoljenjem za delo) in pridobiti potrdilo za delovno opremo.

Delodajalec je dolžan zagotoviti nadzor nad delovno opremo, katere uporaba je lahko nevarna ali škodljiva za delavce:

- z rednimi kontrolnimi pregledi in, kjer je potrebno, s preskusi, ki jih opravijo pristojne osebe in
- s posebnimi pregledi, ki jih opravijo pristojne osebe, če pride do izjemnih okoliščin, ki lahko ogrozijo varnost delovanja delovne opreme (npr. sprememba načina dela, poškodba opreme pri delu, nevarni pojav ali daljše obdobje nedelovanja), da se zagotovi

upoštevanje varnostnih in zdravstvenih zahtev ter pravočasno odkrivanje in odpravljanje napak.

Delodajalec mora v skladu s pravilnikom zagotoviti periodične preglede in preskuse delovne opreme v rokih, ki jih je določil proizvajalec v navodilih. V primeru, da proizvajalec ne določi rokov za periodične preglede, mora delodajalec zagotoviti periodične preglede in preskuse v rokih, ki **ne smejo biti daljši od 36 mesecev**.

Delodajalec po izvedenem pregledu in preizkušanju delovne opreme s strani izvajalca pregleda prejme zapisnik o pregledu in preizkusu delovne opreme in potrdilo (v kolikor so izpolnjeni vsi pogoji za varnost delovne opreme). V nasprotnem primeru so v zapisniku navedene pomanjkljivosti na delovni opremi, ki jih mora delodajalec urediti pred izdajo potrdila.

Vmesne kontrole delovne opreme

Delodajalec je dolžan tudi znotraj 36 mesečnega roka (oz. skladno z navodili proizvajalca) redno izvajati kontrole brezhibnosti delovne opreme, da se zagotavlja varnost delovne opreme ves čas.

Kdaj se delodajalec šteje za proizvajalca delovne opreme?

Na podlagi 2. člena [Pravilnika o varnosti in zdravju pri uporabi delovne opreme](#) se delodajalec šteje za proizvajalca delovne opreme, če nepopolno delovno opremo sam sestavlja v kompleksno delovno opremo, ali če sam sestavlja ali predeluje delovno opremo tako, da ji bistveno spremeni funkcionalnost. Če delodajalec postane proizvajalec delovne opreme, potem zanj veljajo predpisi, ki veljajo za proizvajalce delovne opreme. Delodajalec, ki nadgrajuje, spreminja in posega v delovno opremo tako, da so izpolnjeni pogoji 2. člena [Pravilnika](#) mora, ne glede na leto proizvodnje stroja, stroj prilagoditi zahtevam veljavnih harmoniziranih standardov za predmetni stroj v času izvedbe spremembe, izdelati tehnično mapo, dopolniti navodila za uporabo, izdati izjavo o skladnosti in namestiti novo tablico stroja.

Navodila za varno delo

Delodajalec mora delavce obveščati o varnem in zdravem delu tudi tako, da izdaja pisna obvestila in navodila.

Upoštevanje navodil za varno delo omogoča, da se izognemo nevarnostim pri delu. Navodila za varno delo zaposlenim narekujejo, kako naj opravljajo svoje delo in pri tem ostanejo varni. Delavec mora biti poučen in seznanjen z navodili za varno delo, pomembno je da jih tudi razume. Navodila morajo biti na voljo za vse nevarne delovne operacije in procese, kjer obstaja možnost za poškodbe ali zdravstvene okvare. Določena navodila sicer dobi delodajalec od proizvajalca delovne opreme, vendar je potrebno ta navodila dopolniti s

specifiko delovnega procesa, zlasti pa z navodili za izvajanje različnih pomožnih postopkov pri uporabi ali vzdrževanju in nastavljanju delovne opreme.

Navodila za varno delo so lahko delavcem dostopna na dva načina:

- zbirka navodil v obliki dokumentacije zbrane v mapi ali
- opozorilo nameščeno na vidnem mestu v bližini delovne opreme

V primeru, da so navodila arhivirana v mapi, svetujemo še podpis delavca, da je s konkretnim navodilom seznanjen.

2.4.1.2. Ekologija dela (periodične preiskave fizikalnih in kemijskih škodljivosti)

Delodajalec mora zagotoviti tudi periodične preiskave fizikalnih in kemijskih škodljivosti na delovnih mestih v predpisanih rokih. S preiskavami delovnega okolja v delovnih in pomožnih prostorih je potrebno ugotavljati toplotne razmere in ustreznost naravne in umetne osvetljenosti ter druge škodljive vplive na zdravje ali življenje delavcev s ciljem, da se ugotovi resnično stanje in sprejme potrebne ukrepe.

Meritve kemičnih škodljivosti

Obveznost izvajanja meritev škodljivosti v delovnem okolju določa že [Zakon o varnosti in zdravju pri delu](#). Standard SIST EN 689 pa določa navodila za opravljanje reprezentativnih meritev izpostavljenosti kemičnim snovem zaradi vdihavanja z namenom dokazovanja skladnosti z mejnimi vrednostmi za poklicno izpostavljenost. Natančneje določa tudi čas vzorčenja in časovni raspored izvajanja meritev.

Po izvedeni oceni tveganja je treba za delovne postopke, kjer tveganje za izpostavljenost delavcev nevarnim kemičnim snovem ni zanemarljivo, izvesti meritve kemičnih škodljivosti. Delavce se razporedi v skupine s podobno izpostavljenostjo glede na njihova opravila in delovne postopke. Za vsako skupino delavcev oziroma opravil je treba določiti parametre nadzora in izvesti meritve v različnih letnih časih na različnih delavcih iz skupine. Koncept skupin je potreben za poenostavitev določitve izpostavljenosti, v kolikor ima več delavcev enak profil izpostavljenosti. V kolikor pa je profil izpostavljenosti specifičen samo za enega delavca, je treba izpostavljenost določiti na enak način kot pri skupinah.

Skladnost z mejno vrednostjo

Skladnost z mejno vrednostjo pomeni, da izpostavljenost skupine delavcev glede na referenčno periodo za mejno vrednost ni presežena z določeno stopnjo zaupanja, ki se izračuna statistično. Ocenjuje se po navodilih standarda SIST EN 689:2018. Najprej je treba

izvesti preliminarno testiranje, ki zahteva 3 do 5 meritev na delavcih, ki pripadajo skupinam s podobno izpostavljenostjo.

Periodika meritev

Periodika meritev se določi glede na prilogo I standarda SIST EN 689:2018 in ni direktno določena v zakonodaji.

Izvajalci meritev so inštitucije, ki so pooblašene za izvajanje meritev kemičnih škodljivosti po postopkih v skladu z veljavnimi standardi in [Pravilnikom o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti kemičnim snovem pri delu](#) ter [Pravilnikom o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti rakotvornim ali mutagenim snovem](#).

2.4.1.3. Električna

Redni pregled električnih inštalacij v stavbah, ki obsega pregled, preskuse in meritve električnih inštalacij, je treba izvesti v roku, ki ni daljši od 8 let, v kolikor to niso stavbe, ki imajo prostore s potencialno eksplozivno atmosfero. Podrobne zahteve so opredeljene v [Pravilniku o zahtevah za nizkonapetostne električne inštalacije v stavbah](#).

Prepoved opravljanja dela pod vplivom alkohola, drog in drugih substanc

ZVZD-1 uvaja popolno prepoved dela pod vplivom alkohola, drog ali drugih prepovedanih substanc. Delavec ne sme delati ali biti navzoč na delovnem mestu tudi, če je pod vplivom zdravil, ki lahko vplivajo na njegove psihofizične sposobnosti. Prepoved se nanaša na delovna mesta, na katerih je zaradi večje nevarnosti za poškodbe in zdravstvene okvare to določeno z oceno tveganja. Delodajalec stanje delavca ugotavlja na način in po postopku, ki ga je predpisal v svojih internih aktih. To v praksi pomeni, da delodajalec pripravi pravilnik, v katerem natančno predpiše prepovedi, postopke v primeru ugotavljanja in postopanje v primeru kršitev. Delavce mora o sprejemu pravilnika seznaniti na običajen način za posameznega delodajalca (možnih je več načinov seznanitve: interni sestanek, objava na oglasni deski, spletnih straneh, ...)

Preprečevanje in obvladovanje psihosocialnih tveganj na delovnem mestu

Delodajalec mora oceniti psihosocialna tveganja na delovnem mestu in izdelati interni akt za preprečevanje, odkrivanje in obvladovanje tovrstnih tveganj.

Promocija zdravja

ZVZD-1 določa obveznost delodajalca na področju promocije zdravja, in sicer jo je dolžan načrtovati, izvajati in spremljati. Podrobne zahteve in obrazci za pomoč pri izvajanju aktivnosti so dostopne na spletnih straneh Obrtno-podjetniške zbornice Slovenije na tej

[povezavi](#). Malim delodajalcem so lahko v pomoč tudi smernice za promocijo zdravja, ki so jih pripravili na Ministrstvu za zdravje in so na voljo na spletnih straneh [ministrstva](#).

2.4.2. Dolžnosti delavcev

Zakon o varnosti in zdravju pri delu opisuje tudi dolžnosti delavcev:

- spoštovanje in izvajanje ukrepov za zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu.
- delo opravlja s tolikšno pazljivostjo, da varuje svoje življenje in zdravje ter življenje in zdravje drugih oseb.
- uporaba sredstev za delo, varnostne naprave in osebne varovalne opreme skladno z njihovim namenom in navodili delodajalca, pazljivo ravnati z njimi in skrbeti, da so v brezhibnem stanju.

2.4.3. Obveznosti samozaposlene osebe

Obveznosti samozaposlene osebe so na novo predpisane v ZVZD-1, saj slovenska zakonodaja tega termina prej ni poznala, izhaja pa predvsem iz miselnosti, da bodo samozaposleni vestno skrbeli za svojo varnost in zdravje, saj je njihova eksistenca od tega v prvi meri najbolj odvisna.

- izdelava pisne izjave o varnosti z oceno tveganja, če pri opravljanju delu obstajajo možnosti za nastanek poškodb, poklicnih bolezni, bolezni v povezavi z delom,
- uporaba osebne varovalne opreme, če je to pri opravljanju dela potrebno za zagotavljanje varnega dela ter uporaba ustreznih sredstev za delo.
- če se opravlja delo na skupnih deloviščih z ostalimi delodajalci in/ali samozaposlenimi osebami skleniti pisni sporazum ter izvajati skupne ukrepe za zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu.
- prijava poškodb pri delu, če je oseba nezmožna za delo več kot tri zaporedne delovne dni na Inšpektorat RS za delo.
- izvajanje ukrepov požarne varnosti.

2.4.4. Kazenske določbe

Delodajalcu se v primeru kršitve oz. neizpolnjevanja obveznosti po ZVZD-1 lahko izreče globa v višini od 2.000 do 40.000 evrov. Samozaposleni osebi se lahko izreče globa v višini od 500 do 10.000 evrov. Zakon opredeljuje tudi možnost kaznovanja prekrškov delavca, od 100 do 1.000 evrov. Poleg Zakona o varnosti in zdravju pri delu sankcije predpisuje tudi [Kazenski zakonik](#), ki v 201. členu predvideva za vsakega, ki ogroža življenje (odstranitev varnostnih naprav, malomarnost) celo zaporno kazen.

Posebne zahteve

2.5. Delo na višini (montažna, vzdrževalna dela ...)

Izredno pomembno je, da so delavci opravili zdravstveni pregled za delo na višini in imajo za to pridobljeno zdravniško spričevalo in so tudi ustrezno usposobljeni za varno delo.

Zahteve glede zagotavljanja varnosti pri izvajanju del na višini so določene v [Uredbi o zagotavljanju varnosti in zdravja pri delu na začasnih in premičnih gradbiščih](#). Uredba določa ukrepe za zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu na **gradbiščih**, v **obratih** in/**ali pomožnih delavnicah na gradbiščih**, v katerih se pripravljajo, predelujejo in obdelujejo gradbeni materiali, proizvodi in elementi, ki se vgrajujejo v gradbene objekte ter pri **vzdrževanju in čiščenju zgrajenih objektov**.

Začasna ali premična gradbišča pomenijo katerokoli delovišče, na katerem se izvajajo gradbena in vzdrževalna dela, kamor spadajo izkopavanje, zemeljska dela, gradnja, sestavljanje in razstavljanje montažnih elementov, adaptacije ali opremljanje, spremembe, obnova, popravila, odstranjevanje z demontažo, rušenje, tekoče vzdrževanje, občasno vzdrževanje (barvanje in čiščenje) in izsuševanje.

Uredba določa, da mora naročnik ali nadzornik projekta imenovati enega ali več koordinatorjev za varnost in zdravje pri delu, če je predvideno da bo delo na gradbišču opravljalo več izvajalcev. Izvajalec je po uredbi vsak delodajalec, ki izvaja delo na gradbišču (tudi podizvajalec ali kooperant).

V kovinarski dejavnosti pogosto prihaja do opravljanja različnih del na višini, zato je potrebno upoštevati vse ukrepe in navodila za varno izvajanje dela, od podpisa skupnega sporazuma za zagotavljanje varnosti pri delu, usposobitve delavcev, seznanitve z delovnim okoljem, uporabe osebne varovalne opreme. Zaradi narave dela lahko prihaja do padcev iz višine, tako delavcev kot predmetov, zato se je potrebno pred temi nevarnostmi ustrezno zaščititi.

Dela na višini, še posebej kratkotrajna, ki so v večini primerov vzdrževalna, predstavljajo veliko tveganje.

Varnostni načrt mora izdelati naročnik pred začetkom dela na gradbišču. S tem načrtom se planira postopek gradnje objekta. Delodajalec pa mora imeti poleg Izjave o varnosti z oceno tveganja izdelana tudi **pisna navodila za varno delo**.

Prijava gradbišča po uredbi je prav tako obveznost naročnika ali nadzornika projekta, ki jo sestavi in posreduje na Inšpektorat RS za delo najpozneje 15 dni pred začetkom del.

Obveznosti delodajalcev

Delodajalci morajo zaradi zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu na delovnih mestih na gradbišču sprejeti in izvesti ukrepe, ki so v skladu z minimalnimi zahtevami iz priloge IV navedene uredbe ter upoštevati navodila koordinatorja za varnost in zdravje pri delu.

Obveznosti drugih oseb na gradbišču

Samozaposlene osebe, ki so na gradbišču, morajo upoštevati določbe uredbe in priloge IV uredbe in drugih predpisov, ki se nanašajo na varnost in zdravje pri delu ter navodila koordinatorjev za varnost in zdravje pri delu.

Obveščanje delavcev

Delodajalec mora zagotoviti vse potrebne informacije o varnosti in zdravju na gradbišču in o tveganjih za varnost in zdravje pri posameznih delih, delavce ali njihove predstavnike pa obveščati o vseh ukrepih, ki jih je ali jih bo uvedel v zvezi z varnostjo in zdravjem pri delu na gradbišču.

Posvetovanje in sodelovanje z delavci

Delodajalec se mora redno posvetovati z delavci ali njihovimi predstavniki o vseh zadevah v zvezi z varnostjo in zdravjem pri delu na gradbišču, delavcem ali njihovim predstavnikom pa mora biti omogočeno enakopravno sodelovanje.

Uredba nadalje v prilogi IV podrobno določa splošne, specifične in dodatne zahteve za varnost in zdravje na gradbiščih.

3. Priloge

3.1. Seznam obveznosti delodajalcev in samozaposlenih oseb – priloga 1

Obveznost	Nosilec obveznosti	Roki	Predpis	Potrebna dokumentacija
Izjava o varnosti z oceno tveganja	Delodajalec Samozaposlena oseba	Ob pričetku opravljanja dejavnosti	Zakon o varnosti in zdravju pri delu (ZVZD-1)	Izjava o varnosti z oceno tveganja
Revizija-dopolnitev izjave o varnosti z oceno tveganja	Delodajalec Samozaposlena oseba	Ko obstoječa ocena tveganja ni več aktualna, ko obstoječi preventivni ukrepi varovanja niso zadostni, ko se spremenijo podatki, na katerih je ocenjevanje temeljilo, ko obstajajo možnosti in načini za izpopolnitev oziroma dopolnitev ocenjevanja.	Zakon o varnosti in zdravju pri delu	Revizija izjave o varnosti z oceno tveganja
Usposabljanje in preverjanje znanja iz varnosti in zdravja pri delu	Delodajalec	Delodajalec mora delavca usposobiti za varno opravljanje dela ob sklenitvi delovnega razmerja, pred razporeditvijo na drugo delo, pred uvajanjem nove tehnologije in novih sredstev za delo ter ob spremembi v delovnem procesu, ki lahko povzroči spremembo varnosti pri delu. Preverjanje znanja v kovinarski dejavnosti je potrebno vsaki dve leti.	Zakon o varnosti in zdravju pri delu	Potrdila in zapisnik Program usposabljanja
Zdravniški pregledi delavcev	Delodajalec	Predhodni pred pričetkom opravljanja dela, nato obdobjni v rokih, ki so predpisani v oceni tveganja.	Zakon o varnosti in zdravju pri delu Pravilnik o preventivnih zdravstvenih pregledih delavcev	Zdravniška spričevala
Meritve škodljivosti v delovnem okolju	Delodajalec	Skladno z oceno tveganja	Zakon o varnosti in zdravju pri delu Pravilnik o varovanju delavcev pred tveganji zaradi izpostavljenosti kemičnim snovem pri delu	Poročilo o meritvah
Pregled delovne opreme	Delodajalec	Vsake tri leta, če ni drugače predpisano	Zakon o varnosti in zdravju pri delu	Poročilo, zapisnik

			Pravilnik o varnosti in zdravju pri uporabi delovne opreme	
Pregled električnih instalacij	Delodajalec	Vsakih osem let	Zakon o varnosti in zdravju pri delu Pravilnik o zahtevah za nizkonapetostne električne inštalacije v stavbah	Poročilo, zapisnik
Prijava poškodbe pri delu na delovno inšpekcijo	Delodajalec Samozaposlena oseba	Ob nastanku poškodbe, če je delavec zaradi nje odsoten 3 ali več zaporednih delovnih dni	Zakon o varnosti in zdravju pri delu Pravilnik o prijavah na področju varnosti in zdravja pri delu	Obrazec ER 8* Obrazec se uporablja do 30.06.2022, nato bodo prijave elektronske Op – raziskava dogodka, izjava
Usposabljanje delavcev za izvajanje prve pomoči na delovnem mestu	Delodajalec	Ob pričetku opravljanja dejavnosti, nato na pet let preverjanje znanja	Zakon o varnosti in zdravju pri delu Pravilnik o organizaciji, materialu in opremi za prvo pomoč na delovnem mestu	Dokazila o usposobljenosti
Podpis skupnega sporazuma na skupnih deloviščih	Delodajalec Samozaposlena oseba	Pred pričetkom izvajanja tovrstnih del	Zakon o varnosti in zdravju pri delu	Pisni sporazum
Izdelava varnostnega načrta	Naročnik del /investitor	Pred pričetkom opravljanja del	Uredba o zagotavljanju varnosti in zdravja pri delu na začasnih in premičnih gradbiščih	Varnostni načrt
Prijava gradbišča po Uredbi o zagotavljanju varnosti in zdravja pri delu na začasnih in premičnih gradbiščih	Naročnik del/investitor	15 dni pred pričetkom opravljanja tovrstnih del	Uredba o zagotavljanju varnosti in zdravja pri delu na začasnih in premičnih gradbiščih	Pisna prijava
Uporaba osebne varovalne opreme	Delodajalec Samozaposlena oseba	Uporabo osebne varovalne opreme se določi v oceni tveganja, kjer se predpiše tudi roke za pregledovanje osebne varovalne opreme Za osebno varovalno opremo je potrebno zagotoviti izjavo o skladnosti v slovenskem jeziku in oznake CE	Zakon o varnosti in zdravju pri delu Uredba EU 2016/425 Evropskega parlamenta o osebni varovalni opremi Uredba o izvajanju Uredbe (EU) o osebni varovalni opremi	Opredelitev v oceni tveganja ali drugem aktu Izjava zaposlenega, da je prejel OVO Izjava o skladnosti v slovenskem jeziku Oznake CE

3.2. Primer osnutka pisnega sporazuma – priloga 2

Na podlagi 39. člena Zakona o varnosti in zdravju pri delu (Uradni list RS, št. 43/2011) sklenejo _____ delodajalec:

(v nadaljevanju: »IZVAJALEC 1«)

delodajalec _____

(v nadaljevanju: »IZVAJALEC 2«)

katerih delavci opravljajo dela na skupnem delovišču naslednji

S P O R A Z U M

o skupnih ukrepih za zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu

1. člen

Ta sporazum ureja skupne ukrepe za zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu na skupnem delovišču _____ .

2. člen

Vsak delodajalec mora z ustreznimi ukrepi zagotoviti varnost svojim delavcem in obenem zagotoviti, da njegovi delavci ne ogrožajo varnosti drugih. Vse zakonodajne obveznosti izvaja vsak delodajalec za svoje delavce sam. Za zagotovitev varnosti svojih delavcev določa IZVAJALEC 1 naslednjega delavca:

_____ .

Za zagotovitev varnosti svojih delavcev določa IZVAJALEC 2 naslednjega delavca:

_____ .

3. člen

Sporazumno določen delavec (odgovorna oseba), ki zagotavlja usklajeno izvajanje ukrepov na skupnem delovišču je: _____ .

Za izvajanje svojih nalog ima polna pooblastila in lahko v primeru resne, neposredne ali celo neizogibne nevarnosti ustavi vsa dela na skupnem delovišču in odredi umik.

IZVAJALEC 1 (podpis)

IZVAJALEC 2 (podpis)

4. Varstvo pred požarom

4.1. Slovenska nacionalna zakonodaja na področju varnosti in zdravja pri delu

Področje varstva pred požarom ureja [Zakon o varstvu pred požarom](#). Varstvo pred požarom obsega organiziranje, načrtovanje, izvajanje, nadzor ter financiranje dejavnosti in ukrepov varstva pred požarom.

4.2. Obveznosti na področju varstva pred požarom Za pridobitev gradbenega dovoljenja (PGD) za nov objekt

- a) *Zasnova ali študija požarne varnosti* se izdelava po [Pravilniku o požarni varnosti v stavbah](#), kjer odgovorni projektant požarne varnosti projektira požarno v objektu glede na njegovo namembnost, dejavnost in nevarne snovi v objektu.
- b) *Elaborat eksplozijske ogroženosti* se izdelava na podlagi Odredbe o protiekplozijski zaščiti. Delodajalec mora sprejeti potrebne ukrepe, da zagotovi varnost in zdravje delavcev tam kjer:
- lahko nastane eksplozivna atmosfera v tolikšnih količinah, da bi ogrozila zdravje in varnost delavcev ali drugih, je delovno okolje takšno, da se delo lahko varno opravlja,
 - kjer lahko nastane v delovnem okolju eksplozivna atmosfera v tolikšnih količinah, da bi ogrozila varnost in zdravje delavcev, se zagotovi ustrezen nadzor v skladu z oceno tveganja in uporabo ustreznih tehničnih sredstev.

Ker delodajalec v večini primerov ni usposobljen za izdelavo takšnega dokumenta, ga lahko naroči pri strokovnjakih, ki izdelujejo Elaborate eksplozijske ogroženosti.

Za pridobitev uporabnega dovoljenja (PID) za nov objekt

- *Izkaz požarne varnosti* se mora izdelati na podlagi predhodno izdelane Zasnove ali Študije požarne varnosti na podlagi [Pravilnika o požarni varnosti v stavbah](#). Ta dokument predstavlja končno stanje objekta, s strani požarne varnosti. Investitor oz. lastnik objekta mora ob tem priskrbeti vsa potrebna dokazila, certifikate in Potrdila s kateri dokazuje skladnost vgrajenih materialov in brezhibno delovanje celotnega požarnega sistema v objektu.
- *Elaborat eksplozijske ogroženosti* se – PID + certifikat o skladnosti vgrajene EX opreme
- Preveri se ustreznost predvidene vgrajene Ex opreme pri čemer se izda ustrezen certifikat o skladnosti vgrajene EX opreme

Pridobljeno uporabno dovoljenje (za nov in obstoječi objekt)

- a) Požarni red z obveznimi prilogami, načrt evakuacije in požarni načrt se izdelata po [Pravilniku o požarnem redu](#) in določa objekte, za katere je treba izdelati požarni red, požarni načrt in načrt evakuacije, obveznosti delodajalca, vsebino in pogoje za izdelavo požarnega reda, požarnega načrta ter načrta evakuacije. Izdelata ga lahko oseba, ki ima opravljen strokovni izpit iz varstva pred požarom ([Seznam pooblaščenih izvajalcev za izvajanje ukrepov varstva pred požarom](#)).

Načrt evakuacije in požarni načrt se izdelata v primeru, kadar je ocena požarne ogroženosti 3 ali več oz. je v objektu lahko več kot 100 uporabnikov. Načrt evakuacije mora biti izobešen v vsaki sobi ali v prostoru, kjer se skladno z namembnostjo objekta, zbirajo ali zadržujejo ljudje. Požarni načrt se mora izdelati tudi za objekte, ki so opremljeni s sončno elektrarno, povezano na javno električno omrežje.

Požarni načrt je namenjen je uporabnikom objekta, gasilcem in drugim reševalnim enotam. Gasilske enote uporabljajo požarni načrt za potrebe opravljanja operativnih nalog. Lastnik ali uporabnik objekta mora en izvod podpisanega požarnega načrta izročiti gasilski enoti, ki opravlja javno gasilsko službo na območju objekta.

- b) Ocena požarne ogroženosti objekta se izdelata s strani pooblaščenih oseb za izvajanje varstva pred požarom po [Pravilniku o izdelavi ocen požarne ogroženosti](#). Konec leta 2020 je bil objavljen nov [Pravilnik](#), ki določa vrste ocen požarne ogroženosti, zavezanca za izdelavo, stopnje požarne ogroženosti ter metodologijo za izdelavo ocen požarne ogroženosti. Nov pravilnik navaja stopnje požarne ogroženosti, postopek oz. metodologijo izdelave za stavbe in okolje ali gradbeno inženirski objekt, dejavnike požarne ogroženosti ter nov obseg ocene.

KDAJ JE POTREBNO IZDELATI OCENO POŽARNE VARNOSTI?

Oceno požarne ogroženosti stavbe je potrebno dopolniti ali spremeniti, ko nastanejo spremembe, ki vplivajo na vrednosti dejavnikov. V primeru novo zgrajene stavbe se ocena požarne ogroženosti izdelata v fazi projektiranja PGD in PID, v primeru že zgrajenih stavb pa se oceno požarne ogroženosti izdelata najkasneje v treh letih od objave pravilnika v Uradnem listu, to pomeni **najkasneje do 19.12.2023**. Ocena se izdelata za vsako posamezno stavbo in je podlaga za načrtovanje in izvajanje splošnih ukrepov varstva pred požarom.

Postopek izdelave požarne ogroženosti stavbe se prične s klasifikacijo stavbe skladno z [Uredbo o razvrščanju objektov](#), pri klasifikaciji pa se upoštevajo namen stavbe, gradbeni in tehnični ukrepi ter dejavnosti v stavbah. Določi se stopnja požarne ogroženosti in sicer od 1, ki pomeni majhno požarno ogroženost do 6, ki pomeni zelo veliko požarno

ogroženost. Od stopnje požarne ogroženosti je odvisna izdelava načrtov evakuacije in požarnih načrtov kot tudi program usposabljanja zaposlenih.

c) Usposabljanje za varstvo pred požarom (VPP)

Zakonodaja predpisuje, da morajo biti tudi vsi zaposleni usposobljeni za varstvo pred požarom, za kar mora poskrbeti delodajalec, zlasti ob nastopu dela, premestitvi na drugo delovno mesto, razporeditvi na drugo delo ali ob spremembi oziroma uvajanju nove tehnologije.

Usposabljanje zaposlenih se izvaja v skladu s programi usposabljanja iz [Pravilnika o usposabljanju in pooblastilih za izvajanje ukrepov varstva pred požarom](#). Ustrezen program usposabljanja pripravi delodajalec ali z njegove strani pooblaščen oseba za izvajanje ukrepov varstva pred požarom ali pa pravna oz. fizična oseba, ki bo izvajala usposabljanje. Pred izvajanjem programa usposabljanja, mora le tega potrditi delodajalec, lastnik ali uporabnik objekta, v katerem se usposabljanje izvaja.

Usposabljanje za varstvo pred požarom po pravilniku obsega:

- usposabljanje zaposlenih za varstvo pred požarom,
- usposabljanje in preizkus usposobljenosti za gašenje usposobljenih oseb,
- usposabljanje in preizkus usposobljenosti za osebe, ki lahko opravljajo požarno stražo (v kolikor je potrebno),
- usposabljanje oseb, odgovornih za gašenje začetnih požarov in izvajanje evakuacije

Delodajalec mora:

- zagotoviti, da je vsak, ki je redno ali začasno oziroma občasno zaposlen pri njemu usposobljen za varstvo pred požarom in seznanjen s požarnim redom,
- določiti zaposlene, ki se usposobijo za gašenje tako, da lahko opravljajo požarno stražo,
- določiti število, vrste in načine usposabljanja oseb, odgovornih za gašenje začetnih požarov in izvajanje evakuacije, glede na vrsto dejavnosti, požarno ogroženost in število zaposlenih v izmeni,
- poskrbeti za praktično usposabljanje za izvajanje evakuacije (enkrat letno) v kolikor je za objekt izdelan načrt evakuacije.

d) Redni pregledi sistemov aktivne požarne zaščite

Delodajalec mora v primeru, da ima vgrajeno aktivno požarno zaščito poskrbeti za redne preglede aktivne požarne zaščite (npr. varnostna razsvetljava, naprave za javljanje požara, požarna centrala, razni stabilni gasilni sistemi, itd.) v skladu s [Pravilnikom o nadzoru vgrajenih sistemov aktivne požarne zaščite](#). Prvi preizkus se izvede za novovgrajene sisteme aktivne požarne zaščite in nato periodični pregled na 3 leta, pri čemer se pridobi s strani pooblaščenih institucij ([Seznam pooblaščenih izvajalcev za pregledovanje in preizkušanje](#)

[vgrajenih sistemov aktivne požarne zaščite](#)) **Potrdilo o brežibnem delovanju aktivne požarne zaščite.**

e) Redni pregledi nameščene gasilne opreme

V objektih so predvidoma nameščeni gasilniki in notranji zidni hidranti. Le te je potrebno v skladu z zakonodajo in sicer po [Pravilniku o minimalnih tehničnih in drugih pogojih za vzdrževanje ročnih in prevoznih gasilnih aparatov](#) in [Pravilniku o preizkušanju hidrantnih omrežij](#) preizkušati s strani pooblaščenih izvajalcev, katere lahko najdemo v [Seznamu pooblaščenih izvajalcev za vzdrževanje gasilnikov](#) in [Seznamu pooblaščenih izvajalcev za preizkušanje hidrantnih omrežij](#).

Gasilnike in hidrante je potrebno s strani delodajalcev redno vizualno pregledovati in voditi evidenco, katera je obvezna priloga požarnega reda.

V kolikor ste v dvomih ali imate zadostno število nameščenih gasilnikov po objektu, lahko to preverite s pomočjo izračuna števila gasilnikov na podlagi [Pravilnika o izbiri in namestitvi gasilnih aparatov](#).

5. Protieksplzijska zaščita

Eno izmed nevarnosti na delovnem mestu predstavlja možnost pojava eksplozije. To področje ureja [Pravilnik o protieksplzijski zaščiti](#), v katerem sta povzeti direktivi ES o opremi in zaščitnih sistemih namenjenih za uporabo v potencialno eksplozivnih atmosferah in Direktiva o minimalnih zahtevah za izboljšanje varnosti in varovanje zdravja delavcev, ki so lahko ogroženi zaradi eksplozivnih atmosfer. Pravilnik med drugim določa tudi zahteve za varnost in varovanje zdravja delavcev, ki so lahko ogroženi zaradi eksplozivnih atmosfer, ter ukrepe za varno obratovanje in delo v potencialno eksplozivnih atmosferah.

5.1. Kdaj je potrebno izvajati ukrepe protieksplzijske zaščite?

Ukrepe protieksplzijske zaščite je potrebno izvajati, kadar v delovnih procesih obstaja možnost tvorbe eksplozijske zmesi. Eksplozijsko zmes lahko tvorijo:

- hlapi vnetljivih tekočin oz. plinov pomešanih z zrakom
- gorljiv prah pomešan z zrakom.

V kolikor se v procesih uporabljajo vnetljive tekočine, plini ali gorljiv prah oz. v kolikor pri procesih nastaja gorljiv prah, je potrebno izvajati ukrepe protieksplzijske zaščite.

Kaj v kovinarski dejavnosti predstavlja nevarnost za tvorbo eksplozijske zmesi?

- Uporaba vnetljivih tekočin (npr. barv, lakov, redčil).
- Nanašanje premaznih sredstev s pištolo (brizganje); predstavlja nevarnost tudi pri večini premaznih sredstev na vodni osnovi.
- Prah, ki nastaja pri obdelavi kovin.

5.2. Kaj mora storiti delodajalec za zagotovitev varnega delovnega okolja v smislu protieksplzijske zaščite?

Področje protieksplzijske zaščite ureja [Pravilnik o protieksplzijski zaščiti](#), ki od delodajalcev zahteva, da morajo preprečiti eksplozijo in za ta namen sprejeti tehnične in/ali organizacijske ukrepe, ki so primerni za vrsto procesa, po prednostnem vrstnem redu in v skladu z naslednjimi temeljnimi načeli:

- a) preprečevanje nastajanja eksplozivnih atmosfer, ali, kadar vrsta dejavnosti tega ne dovoljuje,
- b) preprečevanje vžiga eksplozivnih atmosfer in
- c) ublažitev škodljivih posledic eksplozije, da se zagotovita varnost in zdravje delavcev.

5.2.1. Elaborat eksplozijske ogroženosti z oceno tveganja

Delodajalec je dolžan oceniti tveganja, ki izhajajo iz eksplozivnih atmosfer in za ta namen izdelati. Elaborat eksplozijske ogroženosti z oceno tveganja se mora izdelati pred začetkom obratovanja v eksplozijsko ogroženih prostorih in ob bistvenih spremembah, ki lahko vplivajo na ukrepe protieksplozijske zaščite.

V elaboratu eksplozijske ogroženosti se definirajo eksplozijsko ogrožena področja, podajo se zahteve za vgrajeno opremo in vsi ukrepi protieksplozijske zaščite (npr. zahteve za delovno opremo, orodje itd.). V zaključnem delu elaborata eksplozijske ogroženosti se izdela tudi ocena tveganja. Ocena tveganja mora na koncu podajati sprejemljiv nivo tveganja.

5.2.2. Certifikat o skladnosti elaborata eksplozijske ogroženosti z oceno tveganja

Elaborat eksplozijske ogroženosti z oceno tveganja je potrebno certificirati pri organu za ugotavljanje skladnosti (v Sloveniji sta to [SIQ](#) in [Bureau Veritas d.o.o.](#)). To pomeni, da mora delodajalec pridobiti certifikat o skladnosti elaborata eksplozijske ogroženosti.

5.2.3. Vgrajena oprema in certifikat o skladnosti vgrajene opreme

V eksplozijsko ogroženi prostorih je dovoljeno vgraditi le opremo, ki je izdelana v ustrezni protieksplozijski izvedbi (tako imenovana »EX oprema«). Delodajalec si mora pred pričetkom uporabe pridobiti certifikat o skladnosti vgrajene opreme, ki ga lahko izda SIQ ali Bureau Veritas d.o.o.

5.2.4. Certifikat o skladnosti vzdrževanja

Vzdrževanje EX opreme lahko izvajajo le usposobljeni izvajalci oz. službe. Delodajalec si mora pridobiti certifikat o skladnosti vzdrževanja, ki ga izda SIQ ali Bureau Veritas d.o.o.. Delodajalec lahko ima usposobljene svoje delavce, ali pa pogodbo o vzdrževanju podpiše z zunanjo institucijo.

Certifikati skladnosti elaborata, vgrajene opreme in vzdrževanja se lahko pridobivajo istočasno ali postopoma; najprej certifikat o skladnosti elaborata, nato certifikat o skladnosti vgrajene opreme in na koncu še certifikat o skladnosti vzdrževanja.

5.2.5. Usposabljanje

Vsi delavci, ki delajo ali občasno vstopajo v eksplozijsko ogrožene prostore morajo biti usposobljeni v zvezi z varovanjem pred eksplozijami.

Delodajalec je dolžan poskrbeti za preverjanje znanja delavcev najmanj vsaki dve leti.

5.3. Kaj mora storiti delodajalec v primeru eksplozije?

Delodajalec mora pojav eksplozije javiti inšpekciji za delo in na SIQ. Pojav eksplozije je potrebno sporočiti tudi v primeru, ko ni nastala materialna škoda, oziroma ni bilo poškodovanih ljudi. Ne velja pa za eksplozije, kjer je uporabljena vrsta protieksplozijske zaščite preprečila razširitev eksplozije v eksplozijsko ogrožen prostor (npr. zadušitev eksplozije, razbremenitev v varen prostor in podobno.). Obrazec in rok za prijavo nista predpisana, zato se lahko vloži na poljuben način in v čim krajšem času.

6. Varstvo okolja

Krovni predpis na področju varstva okolja je v letu 2004 sprejet in do danes že kar nekajkrat noveliran [Zakon o varstvu okolja](#), ki določa temeljna načela varstva okolja, ukrepe varstva okolja, spremljanje stanja okolja in informacije o okolju, ekonomske in finančne instrumente, javne službe in druga z varstvom okolja povezana vprašanja. Zakon pa je prinesel tudi obveznost pridobivanja okoljevarstvenih dovoljenj za povzročitelje emisij za obratovanje naprave, če se v njej izvaja dejavnost, ki povzroča emisije v zrak, vode ali tla in so zanj predpisane mejne vrednosti emisij. Osebe, ki predelujejo ali odstranjujejo svoje ali druge odpadke morajo v ta namen pridobiti **okoljevarstveno dovoljenje**, zbiralci, prevozniki in posredniki odpadkov pa se morajo vpisati v **ustrezne evidence**.

Odpadki

Področje odpadkov je zakonodajno pokrito s krovno uredbo, to je [Uredbo o odpadkih](#), nekatere druge vrste odpadkov in posledično obvezna ravnanja pa so obravnavane v specifičnih predpisih. Če za posamezno skupino, podskupino ali vrsto odpadkov poseben predpis, ki ureja ravnanje s temi odpadki, določa tudi način njihovega zbiranja, lahko imetnik odpadkov zagotavlja njihovo obdelavo samo z oddajo ali prepuščanjem zbiralcu odpadkov, ki je s tem posebnim predpisom določen za zbiranje teh odpadkov.

Na področju ravnanja z odpadki se v Sloveniji v zadnjem času vedno bolj uveljavlja **načelo razširjene odgovornosti proizvajalca**, kar v praksi pomeni, da se večina odgovornosti in stroškov za ravnanje z odpadki prenaša od končnega uporabnika na proizvajalca izdelkov, drugi pomembnejši instrument pa so okoljske dajatve, katere so dolžni obračunavati in plačevati proizvajalci oz uvozniki izdelkov. V dejavnosti kovinarstva nastajajo odpadki, predvsem kovinski ostružki, manjši kosi raznih kovin ter odpadna olja.

6.1. Obveznosti izvirnega povzročitelja odpadkov

Izvirni povzročitelj odpadkov ali drug imetnik odpadka mora zagotoviti, da se v celoti izvede predelava ali odstranjevanje odpadkov tudi v primeru, ko odpadke odda v obdelavo in nosi odgovornost za odpadek, dokler le ta ni ustrezno obdelan. Dokazilo o oddaji odpadka je izpolnjen in **potrjen evidenčni list** ali transportna listina, če gre za pošiljanje odpadkov izven Slovenije skladno z [Uredbo ES o pošiljkah odpadkov](#).

Obveznosti povzročiteljev odpadkov, ki izhajajo iz Uredbe o odpadkih so:

- ločeno zbiranje odpadkov na izvoru

Uredba predpisuje ločeno odpadkov iz papirja, kovine, plastike in stekla ter drugih odpadkov za katere je vzpostavljen sistem ločenega zbiranja in pet-stopenjsko hierarhijo ravnanja z odpadki, ki se upošteva kot prednostni vrstni red pri nastajanju odpadkov in ravnanju z njimi, upoštevati pa so jo dolžna tudi podjetja.

- pravilno razvrščanje in označevanje odpadka (šestmestna klasifikacijska številka, oznaka * če je odpadek nevaren in oznaka nevarne lastnosti) in shranjevanje do oddaje odpadka pooblaščenim obdelovalcem, če sami ne morejo zagotoviti predelave odpadkov. Pri odpadkih za katere posebni predpisi določajo, da jih je potrebno oddajati pooblaščenim zbiralcem velja, da jih smejo povzročitelji oddati le tem subjektov. Pri tem ne smejo zahtevati plačila.
- ustrezno shranjevanje odpadkov do oddaje pooblaščenim zbiralcem ali predelovalcem
- vodenje evidenc
- vpis v informacijski sistem pri Agenciji RS za okolje ali pooblastilo zbiralcu ali obdelovalcu za pripravo in podpis elektronskega evidenčnega lista, shranjevanje evidenčnih listov
- izdelava načrta gospodarjenja z odpadki v primeru nastanka letnih količin odpadkov – 200 kg nevarnih oziroma 150 ton ostalih odpadkov. V primeru nastajanja odpadnih olj, je potrebno načrt izdelati ne glede na količine.
- poročanje o ravnanju z odpadki na pristojno ministrstvo (rok 31.03. za preteklo koledarsko leto).

Elektronski evidenčni listi

V Sloveniji je od leta 2013 dalje vzpostavljen informacijski sistem (IS sistem) o ravnanju z odpadki. Evidenčni listi za odpadke, ki se premeščajo v Sloveniji, se od januarja 2013 naprej izpolnjujejo izključno z uporabo IS sistema. V ta namen se povzročitelji odpadkov, zbiralci in obdelovalci odpadkov registrirajo za uporabo **Informacijskega sistema IS odpadki**, na [Agenciji RS za okolje](#). V kolikor izvorni povzročitelj ali drug imetnik odpadkov ni registriran kot uporabnik informacijskega sistema, lahko evidenčni list v njegovem imenu izpolni in elektronsko podpiše **zbiralec ali izvajalec obdelave** odpadkov ([seznam podjetij, ki imajo dovoljenje ali zbiranje odpadkov si lahko pogledate na tej povezavi](#)), če ga je za to pisno pooblastil. Pooblastiti se sme le zbiralca ali obdelovalca odpadkov, nikakor pa ne trgovca ali posrednika z odpadki. Pooblastila morajo biti pisna. Primer pooblastila si lahko pogledate v **prilogi 1**.

Vodenje evidenc o nastalih odpadkih in ravnanju z njimi

Evidence o nastajanju odpadkov in ravnanju z njimi morajo voditi povzročitelji odpadkov pri katerih zaradi dejavnosti nastajajo nevarni odpadki (ne glede na nastalo količino) ali ko v koledarskem letu nastane pri povzročitelju več kot 10 ton odpadkov. Evidence morajo biti kronološko urejene in vsebovati naslednje podatke o klasifikacijskih številkah in količinah:

- nastalih odpadkov in virih njihovega nastajanja,
- začasno skladiščenih odpadkov,
- odpadkov, ki jih obdelava sam,
- odpadkov, ki jih odda ali prepusti ,
- odpadkov, poslanih v obdelavo v druge države članice EU ali tretje države.
- sestavni del evidence iz prvega odstavka tega člena so tudi dokazila o oddaji odpadka – evidenčni list

Letno poročanje o ravnanju z odpadki do 31. marca za preteklo leto na Agencijo RS za okolje

Do konec marca morajo poročati povzročitelji odpadkov pri katerih nastane letno več kot 5 kg nevarnih odpadkov in/ali 10 ton ostalih odpadkov **in/ali imajo deset ali več zaposlenih**. 10 zaposlenih pomeni vse delavce, tudi študente ali dijake, ne glede na status zaposlitve, poročati pa je potrebno takoj, ko je bilo v aktualnem letu doseženo navedeno število zaposlenih. V primeru odpadnih olj je potrebno oddati poročilo ne glede na količine.

Do lanskega obrazca za poročanje lahko dostopate tudi preko [spletnih strani ARSO](#), aktualen obrazec je običajno objavljen v mesecu februarju.

Načrt gospodarjenja z odpadki

Načrt mora izdelati povzročitelj odpadkov pri katerem nastane več kot 150 ton odpadkov ali več kot 200 kg nevarnih odpadkov letno. Načrt gospodarjenja z odpadki je potrebno ustrezno spremeniti ob vsakokratni odločitvi o spremembi ravnanja z odpadki. Vsebina načrta je predpisana v [Uredbi o odpadkih](#).

6.1.1. Ravnanje z nekaterimi posebnimi vrstami odpadkov za katere velja načelo razširjene odgovornosti proizvajalca

Skupne sheme pri ravnanju z odpadki

Vse spodaj navedene uredbe uvajajo **načelo razširjene odgovornosti proizvajalca**, kar v praksi pomeni, da se večina odgovornosti in stroškov za ravnanje z odpadki prenaša od končnega uporabnika na proizvajalca posameznih izdelkov, in se nanaša tudi na posledice za okolje po tem, ko poteče njihova življenjska doba. Ta odgovornost se nanaša na zbiranje

odsluženih izdelkov, neuporabnih snovi in materialov ter njihovo predelavo ali končno odstranjevanje.

Zavezanci-proizvajalci, pridobitelji in uvozniki lahko izvajanje svojih obveznosti samostojno zagotavljajo ali pa jih izpolnijo tudi tako, da jih s sklenitvijo ustrezne pogodbe prenesejo na podjetje, ki ima za svoje delovanje pridobljeno dovoljenje Ministrstva za okolje in prostor, in s tem vstopijo v skupen sistem oziroma shemo ravnanja z odpadnimi produkti. Podjetje nato v imenu proizvajalcev oz. uvoznikov koordinira skupno shemo ter skrbi in razporeja sredstva za zbiranje, predelavo in odstranjevanje. Končni uporabniki pa so dotične odpadke dolžni ločeno zbirati, začasno skladiščiti in oddajati pooblaščenim zbiralcem.

Za ostale odpadke, kjer se ne uporablja načelo podaljšane odgovornosti proizvajalca, velja načelo prostega trga in jih imetnik lahko prosto odda registriranim subjektom.

Nekateri odpadki, ki se pojavljajo v dejavnosti kovinarstva in so vključeni v sistem podaljšane odgovornosti:

6.1.2. - Ravnanje z odpadno električno in elektronsko opremo

Ravnanje z odpadno električno in elektronsko opremo (OEEO) pokriva [Uredba o odpadni električni in elektronski opremi](#), ki se uporabljajo za vso električno in elektronsko opremo, razen nekaterih izjem, ki jih navaja omenjeni predpis.

6.1.3. - Ravnanje z embalažo in odpadno embalažo

Nova [Uredba o embalaži in odpadni embalaži](#) določa pravila ravnanja v proizvodnji ter pri dajanju v promet in uporabi embalaže in pravila ravnanja ter druge pogoje za zbiranje, ponovno uporabo, predelavo in odstranjevanje odpadne embalaže.

Ukinjen količinski prag 15 ton embalaže letno

Z omenjeno uredbo se ukinja količinski prag 15 ton dane embalaže letno na trg v RS za nastanek obveznosti plačila stroškov ravnanja z odpadno embalažo, obenem pa se uvaja možnost plačila pavšalnega zneska za tiste proizvajalce, ki letno dajo na trg v Sloveniji manj kot 1.000 kg embalaže. To pomeni, da je potrebno izpolnjevati obveznosti po navedeni uredbi, tudi v primeru, da so količine embalaže majhne.

Obveznosti

Uredba na novo določa, kdo je **proizvajalec, ki ima obveznost** in kaj se šteje za dajanje embalaže na trg v RS. Proizvajalec je vsaka pravna oseba in samostojni podjetnik posameznik s sedežem v RS, ki daje embalažo na trg v RS in ustreza opredelitvi **embalerja, pridobitelja embaliranega blaga, proizvajalca ali pridobitelja embalaže, ki se uporablja za embaliranje ali pakiranje blaga na prodajnem mestu.**

Poleg tega je kot proizvajalec opredeljeno tudi **tuje podjetje**, ki prodaja embalirano blago neposredno končnemu uporabniku, torej potrošniku ali drugemu zadnjemu uporabniku embaliranega blaga, prek sredstev za komuniciranje na daljavo. Tuja podjetja bodo lahko svoje obveznosti izpolnjevala na način, kot je že uveljavljen v predpisu, ki ureja odpadno električno in elektronsko opremo, to je prek pooblaščenega zastopnika.

Embalaža blaga za lastno uporabo

Podjetje, ki embalirano blago pridobiva ali uvaža izključno za **lastno uporabo** mora imeti pogodbo z družbo za ravnanje z odpadno embalažo (DROE) in ji plačati predpisani del stroškov opravljenih storitev ravnanja z odpadno embalažo.

Skupinsko izpolnjevanje obveznosti in poročanje o embalaži dani na trg v RS

Za proizvajalce, ki se odločijo za skupno izpolnjevanje obveznosti, se ukinja letno poročanje ministrstvu o dajanju embalaže na trg v RS. Namesto njih bo ministrstvu štirikrat letno te podatke sporočala družba za ravnanje z odpadno embalažo, ki jih pridobiva od proizvajalcev za namen obračuna embalažnine.

Pogodba z DROE

Uredba vsem podjetjem, ki dajejo na trg RS izdelke v embalaži, nalaga obveznost ravnanja z embalažo. To med drugim pomeni, da se morajo vključiti v shemo ravnanja z odpadno embalažo, kar storijo s sklenitvijo pogodbe z eno od družb za ravnanje z odpadno embalažo. Obveznost velja za pravne osebe ali samostojne podjetnike s sedežem v RS ali tuje podjetje, ki daje na trg RS embalažo in ste embaler, pridobitelj embaliranega blaga, proizvajalec embalaže, ki ni namenjena embaliranju blaga ali pridobitelj embalaže, ki ni namenjena embaliranju blaga. Seznam DROE lahko najdete na tej [povezavi](#).

Vodenje evidenc o embalaži

Proizvajalec mora za vsako koledarsko leto posebej voditi evidenco o embalaži, dani na trg v RS. Evidenca vsebuje podatke o masi embalaže, dane na trg v RS, ločeno po teh embalažnih materialih:

- papir in karton,
- plastika
- les,
- železo in jeklo,
- aluminij,
- steklo in
- drugo (ločeno po vrsti embalažnega materiala, npr. keramika, tekstil ali material biološkega izvora).

Obveščanje kupcev

Proizvajalci so ob dobavi embaliranega blaga ali servisne embalaže na dobavnici ali računu dolžni obveščati kupce o sklenitvi pogodbe z izbrano družbo za ravnanje z odpadno embalažo (DROE). V primeru prodaje potrošnikom obveščanje ni potrebno.

Vpis v evidenco ARSO

Proizvajalci (embaler, pridobitelj embaliranega blaga, proizvajalec ali pridobitelj servisne embalaže ali tuje podjetje, ki daje embalažo na trg v RS) morajo biti vpisani tudi v evidenci proizvajalcev pri Agenciji RS za okolje. To je bilo obvezno že po prejšnji uredbi, zato v lanskem letu za tiste, ki so že bili vpisani, ni bil potreben vpis na novo. Vpis se uredi preko spleta, s klikom na [povezavo](#) na strani ARSO.

6.1.4. Odpadki, za katere ne velja načelo podaljšane odgovornosti:

[Uredba o odpadnih oljih](#) določa obvezna ravnanja pri odstranjevanju odpadnih olj, pogoje za zbiranje odpadnih olj, obveznosti pri prodaji motornih olj za motorna vozila na drobno, prepovedi in omejitve.

Obveznosti povzročitelja odpadnih olj so zajem in shranjevanje, prepuščanje in oddajanje, odpadnih olj v zbirnem centru zbiralca, ali pa na prevzemnem mestu drugega povzročitelja, ustrezna dokumentacija (načrt gospodarjenja z odpadki, evidence, letna poročila ne glede na nastale letne količine).

6.1.5. Odlaganje odpadkov na odlagališčih

Odlaganje odpadkov na odlagališča ureja [Uredba o odlagališčih odpadkov](#). Odpadke se sme odlagati le na urejena odlagališča, ki imajo za to ustrezna dovoljenja. Povzročitelji odpadkov, ki se prepuščajo v odlaganje, morajo zanje enkrat v predpisanih rokih pridobiti oceno odpadka, ki jo izdelajo pooblaščenici.

6.2. Dolžnosti, ki jih je potrebno izpolniti pri prevozu odpadkov

Prevoz odpadkov v Sloveniji

Skladno z določili [Uredbe o odpadkih](#) se za prevoznika odpadkov šteje pravna oseba ali samostojni podjetnik posameznik, ki kot dejavnost opravlja prevažanje odpadkov **drugih imetnikov odpadkov**. Vsi prevozniki odpadkov morajo biti skladno z zahtevami Uredbe o odpadkih vpisani v evidenco prevoznikov odpadkov pri ministrstvu. To ne velja za prevoznike odpadkov, ki so za prevoz odpadkov že registrirani v kateri od drugih EU držav ali v tretjih državah, če se prevoz odpadkov vrši v skladu z [Uredbo 1013/2006/ES o pošiljkah odpadkov](#).

6.3. Obrati za predelavo odpadkov

Vsi, ki se ukvarjajo s predelavo odpadkov morajo pridobiti okoljevarstveno dovoljenje (OVD). To velja tudi za **predelavo lastnih nenevarnih odpadkov na kraju nastanka**. Za OVD se zaprosi na predpisani vlogi na ministrstvu. Osnovne pogoje, ki jih je potrebno izpolnjevati za pridobitev dovoljenja predpisuje splošna Uredba o odpadkih, v kolikor pa za posamezno vrsto odpadkov obstajajo posebna zahteve (iz drugih specialnih predpisov) jih je potrebno izpolnjevati. Izvajalec predelave odpadkov mora za pridobitev dovoljenja izdelati načrt ravnanja z odpadki, ki skladno z Uredbo o odpadkih vsebuje vse potrebne podatke. Obrazci za vložitev vloge so objavljeni na spletni strani [Agencije RS za okolje](#). Ko je podjetje vpisano v register, je objavljeno tudi na spletnih straneh Agencije RS za okolje.

Nekateri kovinarski obrati se ukvarjajo tudi z obdelavo odpadnih surovin (npr. livarne) in v takih primerih je obvezno potrebno pridobiti okoljevarstveno dovoljenje.

6.4. Dovoljenja za emisije snovi v zrak, vode in emisije hrupa v okolje

Podjetja s svojim delovanjem povzročajo nastanek različnih emisij, v zrak, vode, tla in emisije hrupa v okolje. Za nekatere vrste obremenitev okolja morajo onesnaževalci pridobiti okoljevarstveno dovoljenje, če s svojim delovanjem presegajo pragove, ki jih predpisuje dotična zakonodaja. V večini primerov, ko so podjetja manjši onesnaževalci, pa velja, da se **opravljajo prve meritve in nato obratovalni monitoring**, ki se ga predpiše v programu obratovalnega monitoringa, pripravljenem na podlagi izvedenih prvih meritev. Program pripravi pooblaščen izvajalec meritev.

Emisije snovi v vode

Kvaliteta odpadnih vod, ki je še sprejemljiva za iztok v vode, je določena v vrsti uredb, osnovna [Uredba o emisiji snovi in toplote pri odvajanju odpadnih voda v vode in javno kanalizacijo](#) določa splošna pravila ravnanja in obveznosti povzročiteljev obremenjevanja okolja z odpadnimi vodami. Upravljavci naprav, ki povzročajo emisije v vode, so dolžni pridobiti okoljevarstveno dovoljenje ter voditi obratovalni dnevnik in poslovnik za čistilne naprave. Izjeme, katerim ni potrebno pridobiti dovoljenja, so predpisane v [Uredbi o emisiji snovi in toplote pri odvajanju odpadnih vod v vode in javno kanalizacijo](#).

Pri obratih, kjer prihaja do emisij snovi v vode, pa je potrebno preveriti ali obstajajo kakšne posebne omejitve oziroma pogoji glede emisij v specifični zakonodaji. Povezave na pomembnejšo zakonodajo, ki obravnava specifične dejavnosti in obvezna ravnanja glede emisij snovi v vode, so navedene spodaj:

Dejavnost proizvodnje in predelave kovin: emisije snovi in toplote pri odvajanju odpadnih vod:

- [Uredba o emisiji snovi in toplote pri odvajanju odpadne vode iz naprav za proizvodnjo in obdelavo železa in jekla](#)
- [Uredba o emisiji snovi in toplote pri odvajanju odpadne vode iz livarn in kovačij sive litine, zlitin z železom in jekla](#)
- [Uredba o emisiji snovi in toplote pri odvajanju odpadne vode iz naprav za proizvodnjo kovinskih izdelkov](#)
- [Uredba o emisiji snovi in toplote pri odvajanju odpadne vode iz naprav za proizvodnjo barvnih kovin](#)
- [Uredba o emisiji snovi in toplote pri odvajanju odpadne vode iz livarn barvnih kovin](#)

Emisije hrupa v okolje

[Uredba o mejnih vrednostih kazalcev hrupa v okolju](#) se uporablja za hrup v okolju, ki ga na posameznem območju osnovne namenske rabe prostora, občutljivem za hrup v okolju, povzročajo stalne ali občasne emisije hrupa enega ali več virov obremenjevanja okolja s hrupom.

Pri hrupu je, poleg same jakosti hrupa, pomembno tudi v katerem območju varstva pred hrupom se nahaja obrat, ki povzroča hrup. Pri določanju območij varstva hrupa ima poleg pristojnega ministrstva za okolje določene pristojnosti tudi lokalna skupnost – občina, ki tako na primer v prostorskem načrtu določi meje III. in IV. območja varstva pred hrupom na posameznem območju poselitve. Zato je smiselno, da so podjetja, ki s svojo dejavnostjo povzročajo hrup, pozorna tudi na občinske plane. V kolikor se opravlja dejavnost, ki povzroča nastanek emisij hrupa v okolje, je po [Pravilniku o prvem ocenjevanju in obratovalnem monitoringu za vire hrupa ter o pogojih za njegovo izvajanje](#) potrebno opraviti **prve meritve in ocenjevanje hrupa v okolju, preko pooblaščenih izvajalcev meritev hrupa**. Podjetja, ki imajo dovoljenje za opravljanje meritev so navedena na spletni strani Ministrstva za okolje, na tej [povezavi](#). Prvo ocenjevanje hrupa se izvede na podlagi meritev v času poskusnega obratovanja, če pa to v postopku izdaje uporabnega dovoljenja ni določeno, pa po vzpostavitvi stabilnih obratovalnih razmer oziroma pod dejanskimi obratovalnimi pogoji, vendar ne pozneje kot 15 mesecev po zagonu. O opravljenem prvem ocenjevanju hrupa in obratovalnem monitoringu mora pooblaščen izvajalec ocenjevanja hrupa izdelati **poročilo o ocenjevanju hrupa**. Kopijo poročila o ocenjevanju hrupa zaradi emisije virov hrupa, mora zavezanec poslati na Ministrstvo za okolje najkasneje v 30 dneh po opravljenem ocenjevanju hrupa. Obratovalni monitoring se za naprave in obrate zagotovi vsake tri leta.

IZJEMA - obratovalnega monitoringa ni treba zagotoviti, če je iz rezultatov meritev ali podatkov o tehnoloških, obratovalnih in drugih značilnosti vira hrupa razvidno, da vir hrupa povzroča na kateremkoli mestu ocenjevanja hrupa najmanj 6 dBA nižje ravni hrupa od vseh mejnih ravni hrupa, ki so za tak vir hrupa glede na območje varstva pred hrupom, kjer se nahaja mesto ocenjevanja hrupa, določene v predpisu, ki ureja mejne vrednosti kazalcev hrupa v okolju. To mora biti obvezno vpisano v poročilu o opravljenih meritvah.

Emisije snovi v zrak

Naprave, ki so viri emisij snovi v zrak, glede na vrsto dejavnosti delimo na različne načine, pri čemer je najbolj osnovno delitev uvedla evropska Direktiva sveta 84/360 EGS o boju proti onesnaževanju zraka iz industrijskih obratov. Za večje obrate pa se uporablja tako imenovana IPPC direktiva, kjer so navedene naprave po vrstah in glede na kapaciteto dejavnosti, za katero je treba pridobiti integralno okoljsko dovoljenje. Za naprave ali tehnološke postopke, ki povzročajo emisije snovi v zrak, naprav ali tehnoloških postopkov pa jih ne moremo uvrstiti v zgoraj navedena predpisa, okoljevarstvenega dovoljenja pa ni potrebno pridobiti, se uporabljajo zahteve **splošne emisijske uredbe** in po kriteriju masnega pretoka posamezne emitirane snovi. Zahteve so lahko različne tudi glede na to ali je naprava obstoječa ali nova. V dejavnosti kovinarstva večinoma ni izpustov iz objekta, v kolikor pa so, je potrebno upoštevati zgoraj navedene zahteve in preveriti zahteve splošne [Uredbe o emisiji snovi v zrak iz nepremičnih virov onesnaževanja](#) oziroma specifičnih predpisov v kolikor leti obstajajo, npr. za dejavnost površinske zaščite drugih kovinskih in plastičnih površin in nastanka emisij snovi v zrak je glede emisij potrebno upoštevati [Uredbo o mejnih vrednostih emisije hlapnih organskih spojin v zrak iz naprav, v katerih se uporabljajo organska topila](#). Upravljavec naprave mora zagotoviti izvedbo prvih meritev ne prej kakor 3 mesece in najpozneje po 9 mesecih po začetku obratovanja naprave ali najpozneje 3 mesece po zagonu rekonstruiranega dela naprave ali po izvedbi večje spremembe naprave.

V skladu z zahtevami [Pravilnika o prvih meritvah in obratovalnem monitoringu emisije snovi v zrak iz nepremičnih virov onesnaževanja ter o pogojih za njegovo izvajanje](#), mora upravljavec naprave oziroma zavezanec za izvedbo obratovalnega monitoringa najkasneje do 31. marca na Ministrstvo za okolje in prostor posredovati **Oceno o letnih emisijah snovi v zrak**, ki se izdeluje na spletni aplikaciji ministrstva in jo lahko izdelata samo **pooblaščen izvajalec obratovalnega monitoringa emisij snovi v zrak, ki je na lokaciji naprave izvajal meritve**. Ocena o letnih emisijah snovi v zrak se torej izdelata vsako leto in mora biti posredovana na ministrstvo najkasneje do 31.marca.

6.5. Organi nadzora, pregledovanja in pomoči

6.5.1. Organ nadzora

Pristojni inšpektorat je [Inšpektorat za okolje](#), ki deluje v okviru Ministrstva za okolje in prostor. Inšpektorat nadzoruje izvajanje zakonov, drugih predpisov in splošnih aktov, ki urejajo zadeve s področja varstva okolja.

V skladu z določbami Zakona o lokalni samoupravi pa nekatere naloge s področja varstva okolja opravljajo tudi občine, med katere sodi tudi skrb za lokalne javne službe in organiziranje komunalno-redarstvene službe v občini. Nad pravilnim ravnanjem s komunalnimi odpadki tako bedijo nadzorstveni občinski organi (občinski inšpektorat).

6.5.2. Izdaja dovoljenj, vpisi v register

Vlada Republike Slovenije je izdala [Uredbo o spremembi Uredbe o organih v sestavi ministrstev](#), na podlagi katere se pristojnost za izvajanje upravnih nalog s področja varstva okolja ter strokovnih in upravnih nalog s področja ohranjanja narave, razen upravnih in strokovnih nalog v zvezi z odgovornostjo za preprečevanje oziroma sanacijo okoljske škode, v skladu s predpisi o varstvu okolja, z Agencije Republike Slovenije za okolje prenaša na [Ministrstvo za okolje in prostor](#). Preko povezave je možen vpogled v [evidence oseb](#), ki ravnaajo z odpadki.

Na Agencijo Republike Slovenije za okolje pa se še naprej posreduje poročila o izvedenih prvih meritvah emisij v zrak, vode, hrup, poročila o izvedenih obratovalnih monitoringih, poročila o ravnanju z odpadki ter druga poročila, ki jih morajo zavezanci posredovati Agenciji Republike Slovenije za okolje na podlagi okoljevarstvenega dovoljenja ali predpisov na področju varstva okolja.

6.5.3. Obveščanje, izobraževanje, usposabljanje

Zakonodaja na področju varstva okolja za povzročitelje odpadkov direktno sicer ne predpisuje izobraževanj. Vseeno pa morajo biti delavci, ki rokujejo s posebnimi odpadki za to ustrezno usposobljeni, še posebej to velja za odpadke z nevarnimi lastnostmi, azbestne odpadke, Nekatere obveznosti za usposobljenost lahko izhajajo tudi iz drugih predpisov (npr. ADR za prevoz nevarnih odpadkov, zakonodaja na področju varnosti in zdravja pri delu). Priporoča pa se, da se zaposlene, ki ravnaajo z odpadki redno usposablja, da so večji tako osnovno ravnanje z odpadki, kot tudi morebitnih zahtevnejših opravil.

6.6. Kontrolni seznam

Obveznost	nosilec	rok
ODPADKI		
Ločeno zbiranje nastalih odpadkov	Povzročitelj ali imetnik odpadkov	Stalno
Pravilna razvrstitev, označevanje in shranjevanje	Povzročitelj ali imetnik odpadkov	Stalno
Obdelava ali prepustitev v obdelavo	Povzročitelj ali imetnik odpadkov	Stalno
Vodenje evidenc	Povzročitelj ali imetnik odpadkov	Stalno
Izdelava ocene odpadka	Povzročitelj ali imetnik odpadkov	Po kriterijih ki jih določa zakonodaja na področju odlaganja odpadkov
Izdelava načrta gospodarjenja z odpadki	Povzročitelj ali imetnik odpadkov	Ob izpolnjevanju kriterija
Poročanje o ravnanju z odpadki na MOP	Povzročitelj ali imetnik odpadkov	31. marec za preteklo koledarsko leto
EMISIJE (ZRAK, VODE, HRUP, TLA)		
Okoljevarstveno dovoljenje (če tako zahteva specifična zakonodaja)	Upravljavec naprave	Pred izdajo gradbenega dovoljenja ali pred pričetkom obratovanja te naprave.
Prve meritve, izdelava programa obratovalnega monitoringa	Upravljavec naprave	Ob zagonu, nato po programu
Obratovalni monitoring	Upravljavec naprave	Po programu
Poročanje na MOP	Upravljavec naprave	Letno
Vodenje evidenc, obratovalnega dnevnika, poslovnika,	Upravljavec naprave	Stalno

6.7. Okoljske dajatve za onesnaževanje okolja

Zavezanci za prijavo, obračun in plačilo okoljske dajatve so pravne oz fizične osebe, ki dajejo izdelek, ki je predmet dajatve na trg v RS, bodisi kot proizvajalci bodisi kot uvozniki.

Proizvajalci oz uvozniki, ki prvič postanejo zavezanci za plačilo okoljske dajatve morajo pri Carinskem uradu Jesenice najmanj 15 dni pred pričetkom opravljanja dejavnosti vložiti prijavo na predpisanih obrazcih. Zavezanci so dolžni voditi evidence, na carinski urad pa morajo predložiti obračune ter plačati izračunan znesek dajatve v predpisanih obdobjih, ne glede na to ali je v predpisanem obdobju nastala obveznost plačila dajatve ali ne.

Pomembnejše okoljske dajatve:

- **okoljske dajatve zaradi nastajanja odpadne embalaže**

Okoljska dajatev se plačuje zaradi onesnaževanja okolja zaradi uporabe embalaže in embaliranega blaga ter posledično nastajanja odpadne embalaže in je prihodek proračuna.

Okoljska dajatev se ne plačuje za:

- embalažo embaliranega blaga, ki je izneseno z ozemlja Republike Slovenije ali izvoženo z območja EU, ne glede na to, ali je embalirano v Republiki Sloveniji, uvoženo iz tretjih držav ali pridobljeno iz drugih držav članic EU;
- za embalažo, ki se v skladu s predpisom, ki ureja ravnanje z odpadno embalažo, šteje za vračljivo embalažo ali za embalažo z dolgo življenjsko dobo, ali
- če letna količina embalaže, ki jo dajo v promet ali sam uporabijo, ne presega 15.000 kg. Količinska izjema ne velja za proizvajalca, pridobitelja in uvoznika nagrobnih sveč in embalerja, pridobitelja embaliranega blaga ter proizvajalca in pridobitelja embalaže, ki ni namenjena za embaliranje blaga, ki dajejo v promet plastične nosilne vrečke ali embalažo iz plastike iz polimerov iz vinil kloridov ali drugih halogeniranih olefinov.

Osnova za obračunavanje okoljske dajatve sta:

- letno nadomestilo zaradi vodenja evidenc zavezancev za plačilo okoljske dajatve (na vsakem obračunskem obrazcu se obračuna obrok trimesečnega nadomestila) in
- enota obremenitve okolja zaradi nastajanja odpadne embalaže. Število enot obremenitve za posamezno vrsto embalaže je določeno v prilogi 1 uredbe.

Višino zneska okoljske dajatve za nadomestilo in za enoto obremenitve določi Vlada Republike Slovenije s sklepom, ki se objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Zavezanci so dolžni voditi evidenco o dajanju embalaže v promet, ločeno po vrsti in količini embalaže, za katero je nastala obveznost za obračun okoljske dajatve in za katero zagotavljajo ravnanje z odpadno embalažo.

Embaler, pridobitelj embaliranega blaga ter proizvajalec in pridobitelj embalaže, ki ni namenjena embaliranju blaga, sestavijo **trimesečni davčni obračun** okoljske dajatve na

obrazcu (OE-Obračun) in ga predložijo elektronsko prek portala eDavki, kjer je uporabnikom na voljo IS E-TROD do 20. dne meseca, ki sledi trimesečnem davčnem obdobju, v katerem je nastala obveznost za obračun okoljske dajatve.

- **Okoljska dajatev za onesnaževanje okolja zaradi uporabe mazalnih olj in tekočin**

Obveznost po [Uredbi o okoljski dajatvi za onesnaževanje okolja zaradi uporabe mazalnih olj in tekočin](#) za obračun okoljske dajatve nastane, ko je mazalno olje prvič dano v promet na ozemlju RS, če gre za proizvodnjo, oziroma ob pridobitvi mazalnega olja iz druge države članice EU oziroma ob uvozu mazalnega olja iz tretjih držav.

Plačnik okoljske dajatve je:

- proizvajalec mazalnih olj,
- oseba, ki zaradi opravljanja svoje dejavnosti pridobi mazalna olja v drugi državi članici EU in jih vnese na ozemlje Republike Slovenije,
- uvoznik mazalnih olj.

Podrobnejše informacije so na voljo na spletnih straneh [Finančne uprave RS](#).

- **Okoljska dajatev za onesnaževanje okolja zaradi nastajanja odpadne električne in elektronske opreme (EEO) ter odpadnih prenosnih baterij in akumulatorjev (PBA)**

Obveznost določa [Uredba o okoljski dajatvi za onesnaževanje okolja zaradi nastajanja odpadne električne in elektronske opreme ter odpadnih prenosnih baterij in akumulatorjev](#).

Zavezanec za plačilo okoljske dajatve je pravna oseba ali samostojni podjetnik posameznik s sedežem v RS, ki daje EEO, PBA na trg v RS in je:

- proizvajalec EEO in/ali PBA,
- pooblaščen zastopnik proizvajalca EEO iz predpisa, ki ureja EEO

Podrobnejše informacije so na voljo na spletnih straneh [Finančne uprave RS](#).

Priloga 1: **PRIMER POOBLASTILA ZA VLAGANJE IN PODPISOVANJE EVIDENČNIH LISTOV V SISTEMU IS-ODPADKI**

PODATKI O POOBLASTITELJU

1. Samostojni podjetnik ali naziv podjetja, ki opravlja dejavnost:

Podjetje in sedež:

ID davčna številka:

Matična številka:

Šifra dejavnosti:

KO in parcelne št.:

Telefon:

Fax:

Ime in Priimek zakonitega zastopnika oz. odgovorne osebe:

E-pošta:

Ime in Priimek zakonitega zastopnika oz. odgovorne osebe:

PODATKI O POOBLAŠČENCU

2. Zbiralec ali obdelovalec odpadkov:

Naziv, firma in sedež pravne osebe:

ID oz. davčna številka:

Matična številka:

Telefon:

Fax:

Zbiralec oz obdelovalec odpadkov bo po vsakokratnem prevzemu odpadkov pooblastitelju dostavil kopijo evidenčnega lista.

Ime in Priimek zakonitega zastopnika oz. odgovorne osebe:

OBSEG IN ČASOVNA VELJAVNOST POOBLASTILA

1. Pooblastilo velja za vlaganje in podpisovanje evidenčnih listov v sistemu IS-ODPADKI, v imenu povzročitelja odpadkov, ki nimajo dostopa do sistema.

2. Pooblastilo velja od do pisnega preklica.

Datum:

Podpis pooblastitelja:

7. Referenčne spletne strani

- Ministrstvo za delo družino, socialne zadeve in enake možnosti:
<http://www.mddsz.gov.si/>
- Inšpektorat RS za delo: <http://www.id.gov.si>
- Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije: <http://www.ozs.si/>
- Pravno-informacijski sistem Republike Slovenije <http://www.pisrs.si/Pis.web/>
- Agencija RS za okolje: <http://www.arso.gov.si/>
- Ministrstvo za okolje in prostor: <http://www.mop.gov.si/>
- Inšpektorat za okolje: <https://www.gov.si/drzavni-organi/organi-v-sestavi/inspektorat-za-okolje-in-prostor/>
- Ministrstvo za obrambo: <http://www.mo.gov.si/>
- Uprava RS za zaščito in reševanje: <http://www.sos112.si/slo/index.php>
- Inšpektorat za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami
http://www.mo.gov.si/si/o_ministrstvu/organizacija/inspektorat_rs_za_varstvo_pred_naravnimi_in_drugimi_nesrecami/

Datum priprave vsebine in objave gradiva: februar 2022